ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ : ΚΑΛΛΕΡΓΗ ΜΑΡΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ *: «Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική ,η εξέλιξη& απορρόφηση των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ) μέχρι και σήμερα. »*

ΠΑΛΙΟΥΔΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
(Α.Μ.:3037)

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011

Copyright © Στέλιος Παλιουδάκης , 2011
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.
Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου κα. Καλλέργη Μαρία για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε δίνοντας μου τη δυνατότητα να εκπονήσω την πτυχιακή εργασία που επιθυμούσα. Επίσης θα ήθελα να την ευχαριστήσω για την διάθεση της να με βοηθήσει και να μου λύσει οποιαδήποτε απορία οποιαδήποτε στιγμή τη χρειαζόμουν.
Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους φίλους μου οι οποίοι μου συμπαραστάθηκαν όλο αυτό καιρό. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την οικογένεια μου για την ηθική, ψυχολογική και οικονομική συμπαράσταση, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας αλλά καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται την Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη έμφαση στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης που εφαρμόστηκαν στον Ελλαδικό χώρο . Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται μια σύντομη περιγραφή (περίληψη) των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης από τη αρχή της εφαρμογής τους μέχρι και σήμερα . Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρεται η περιφερειακή πολιτική της ευρωπαϊκής Ένωσης , και οι λόγοι που καθιστούν την Περιφερειακή Πολιτική αναγκαία . Στο τρίτο κεφαλαίο αναφέρονται οι κατηγορίες των περιφερειών , και στο τέταρτο αναφαίρετα ο θεσμός της περιφέρειας στην Ελλάδα καθώς και οι περιφέρεις και οι νομοί της Ελλάδος Το Πέμπτο κεφάλαιο χωρίζεται σε τέσσερις επιμέρους ενότητες , όπου στην καθεμιά αναφέρονται αντίστοιχα αναλυτικά τα Α’ , Β’ ,Γ’ , Δ’ (ΣΠΑ) , Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης . Τέλος αναφέρεται η βιβλιογραφία όπου χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας .

ABSTRACT

This graduation project deals with the Regional Policy of the European Union, with particular emphasis on CSFs employed in Greece. The first chapter sets out a brief description (abstract) of the Community Support Frameworks from the beginning of the application until today. The second chapter, referred to the regional policy of European Union and the reasons why regional policy is necessary. The third chapter lists the categories of regions, and the four inalienable the institution of the region in Greece and the regions and districts of Greece, the fifth chapter is divided into four sections, where in each report referred to in detail A, B, C ', D' (NSRF), CSFs. Finally, indicate the literature where it was used for the preparation of this thesis

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

1. Εισαγωγή …….3
1.1 Προγράμματα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης …….....4
1.1.1 Το Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-1985 …….....4
1.1.2 Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987-Ο Δημοκρατικός Προγραμματισμός….. …….....5
1.1.3..Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα…….……17
1.1.4. Το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης - 1988-1992…….…….8
1.1.5. Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης…….……..9
1.1.6. Β ΄Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης …….……10
1.1.7. Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης …….……11
1.1.8. Δ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης …….……12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

2. Περιφερειακή Πολιτική……..……14
2.1 Ανάγκη για περιφερειακή Πολιτική……...15
2.2 Η περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης……..16
2.2.1 Η πρώιμη φάση της διαμόρφωσης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής 1958-1975 ……...18
2.2.2 Η φάση της επικουρικής συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις επιμέρους εθνικές πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης 1975-1987……21
2.2.3 Η οργανική σύνδεση της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής με την κρατική πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης των κρατών-μελών: 1989-2006……..23
2.3 Ο Στόχος της Περιφερειακής Πολιτικής……23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

3. Κατηγορίες Περιφερειών …….....25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4°

4.Συγκεκριμενοποιηση Στην Ελλάδα……...28
4.1 Ο θεσμός της περιφέρειας στην Ελλάδα…….……28
4.2 Περιφέρειες NUTS στην Ελλάδα ……..…….……..29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

Ενότητα 1η

Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης…….……..34
ΜΟΠ &Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1986-1994…….……35
Απορρόφηση Α΄ ΚΠΣ…….…….……..37

Ενότητα 2η
Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης……..……..……..……40
Απορρόφηση Β΄ ΚΠΣ……...……46
Ενότητα 3η
Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης…….....48
Απορρόφηση ……...……...……..55
Ενότητα 4η
ΕΣΠΑ 2007-2013……..……56
Απορρόφηση……67

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ……..……...……..69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ….……...70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ)

Χαρακτηριστικό της περιόδου μετά το 1981 είναι η ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ και η σημαντική επίδραση που επέφερε στο πλαίσιο προγραμματισμού προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης αποκέντρωσης και της ενίσχυσης της «εκ των κάτω» ανάπτυξης .Τα τελευταία χρόνια η διαμόρφωση και εφαρμογή της Περιφερειακής πολιτικής και των αναπτυξιακών προγραμμάτων της Ελλάδας , προσδιορίζονται σχεδόν αποκλειστικά από τη Διαθρωτική Πολιτική της Ε.Ε , μέσω των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και των άλλων προγραμμάτων της Ένωσης .

Ειδικότερα για τη χώρα μας , οι χρηματοδοτήσεις που παρέχουν τα Διαθρωτικά Ταμεία και άλλες χρηματοδοτικές πηγές της Κοινότητας , αποτελούν σήμερα την κύρια πηγή εσόδων για την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και έργων .Είναι χαρακτηριστικό ότι το τελευταίο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα ήταν εκείνο του 1983-1987. Έκτοτε τα μόνα εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα που εφαρμόζονται στη χώρα μας είναι τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης , που αφορούν την ανάπτυξη του συνόλου της ελληνικής οικονομίας και όχι μόνο των περιφερειών .Αυτή η κατάσταση της στενής εξάρτησης της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής από την Κοινότητα προβλέπεται ότι θα συνεχιστεί , αλλά και θα ενταθεί ακόμη περισσότερο στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης .

1.1 ***ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ***

Σε αντίθεση με τις απόψεις που επικρατούσαν την περίοδο πριν το 1981, ότι η έντονη διασπορά στο χώρο δεν προάγει την περιφερειακή ανάπτυξη κατά ένα αποτελεσματικό τρόπο και άρα είναι αναγκαία η ενίσχυση των τάσεων προς τη συγκέντρωση , η επικρατούσα άποψη μετά το 1981 ήταν αυτή της ανάπτυξης «από τα κάτω» και της σταδιακής στροφής προς την ολοκληρωμένη ανάπτυξη του χώρου.
Στο τέλος της δεκαετίας του 1990 και στις αρχές του νέου αιώνα , στο πλαίσιο της εφαρμογής του Γ' ΚΠΣ , επιχειρείται ο συνδυασμός των δυο αναπτυξιακών προτύπων.

1.1.1. Το Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-1985

Την περίοδο αυτή , η νέα παράμετρος που έρχεται να προστεθεί και που παίζει πρωταρχικό ρόλο στη ανάπτυξη και στον προγραμματισμό είναι η ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ. Στο πρόγραμμα αυτό παρατηρούνται οι πρώτες προσπάθειες για την ενίσχυση της ενδογενούς ανάπτυξης .
Κύριοι στόχοι που τίθενται είναι :

- Η συγκράτηση του πληθυσμού και η μείωση των εσωτερικών μεταναστευτικών ροών προς τα μεγάλα αστικά κέντρα .
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιφέρειες .
- Η τόνωση της απασχόλησης .

Τα κριτήρια για την αποτελεσματικότητα αυτής της πολιτικής είναι :

- Η βιώσιμη και αυτόνομη ανάπτυξη των περιφερειών.
- Η συγκράτηση του πληθυσμού και η βελτίωση της ποιότητας ζωής .

Οι ειδικές κατευθύνσεις του προγράμματος , από τις οποίες φαίνεται καθαρά η προσπάθεια για ενίσχυση της τοπικής-ενδογενούς ανάπτυξης , είναι οι εξής :

1. Ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων υψηλής παραγωγικότητας .
2. Ενθάρρυνση τοπικών πρωτοβουλιών .
3. Προστασία περιβάλλοντος – ορθολογική χωροθέτηση δραστηριοτήτων .
4. Υποδομές για οικονομικές δραστηριότητες.
5. Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων.
6. Προώθηση κινήτρων .

1.1.2 Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987- Ο Δημοκρατικός Προγραμματισμός

Το Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987 είναι το τελευταίο αναπτυξιακό πρόγραμμα που εφάρμοσε η Ελλάδα .Αποτελεί σημαντική συνεισφορά στο προγραμματικό πλαίσιο της χώρας διότι εισάγει τη διαδικασία του Δημοκρατικού Προγραμματισμού .Η ειδοποιός διαφορά μεταξύ του Δημοκρατικού Προγραμματισμού και των άλλων μορφών προγραμματισμού είναι ότι με το Δημοκρατικό Προγραμματισμό δίνεται η δυνατότητα συμμετοχής του πολίτη όχι μόνο σε μικρής σημασίας διαδικασίες λήψης αποφάσεων , αλλά και σε διαδικασίες με αντικείμενο ρύθμισης θέματα καθοριστικής σημασίας για το μέλλον του τόπου. Με τον Δημοκρατικό Προγραμματισμό ενεργοποιούνται όλοι οι τοπικοί φορείς και συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες του προγραμματισμού . Η ανάπτυξη ως διαδικασία με αφετηρία και ταυτόχρονα υποκείμενο και αντικειμενικό στόχο τον άνθρωπο , ολοκληρώνεται με τη συμμετοχή στον προγραμματισμό της των τοπικών φορέων .

Έτσι , στο πλαίσιο του Δημοκρατικού Προγραμματισμού συγκροτούνται νέα όργανα προγραμματισμού σε κάθε χωρικό επίπεδο (κεντρικοί φορείς , περιφερειακά συμβούλια, νομαρχιακά συμβούλια , δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια) . Σε κάθε χωρική βαθμίδα προβλέπονται αντίστοιχα αναπτυξιακά προγράμματα , μεσοπρόθεσμα και ετήσια , τα οποία συντάσσονται με τη συμμετοχή και συνεργασία των νέων φορέων . Στο πλαίσιο αυτό διακρίνονται τα Εθνικά , τα Περιφερειακά , τα Νομαρχιακά και τα Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα .

Η βασική αρχή των προγραμμάτων αυτών, είναι η διασύνδεση και ο συντονισμός μεταξύ τους, που λαμβάνει την εξής μορφή: στόχοι που μπαίνουν σε ένα ανώτερο ιεραρχικά επίπεδο αποτελούν δεσμεύσεις για τις κατώτερες ιεραρχικές βαθμίδες προγραμμάτων, ενώ προτάσεις που έρχονται από κάτω αξιολογούνται και ενσωματώνονται στα προγράμματα των ανώτερων επιπέδων.

Ως προς τη διαδικασία κατάρτισης των προγραμμάτων κάθε βαθμίδας , η αρμοδιότητα ανήκει στα όργανα προγραμματισμού της ίδιας βαθμίδας .Ως προς τη διαδικασία έγκρισης όμως οι διαδικασίες διαφοροποιούνται. Η αρμοδιότητα έγκρισης των μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων μιας βαθμίδας ανήκει στα όργανα της αμέσως ανώτερης ιεραρχικά βαθμίδας .Αντίθετα , για την έγκριση των ετήσιων προγραμμάτων κάθε βαθμίδας η αρμοδιότητα ανήκει αποκλειστικά στα όργανα προγραμματισμού της ίδιας της βαθμίδας , εκτός από περιπτώσεις υποβολής ενστάσεως , που η έγκριση γίνεται από το συμβούλιο της ανώτερης βαθμίδας .

Συνεπώς , η διαδικασία κατάρτισης των μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων ταυτίζεται με τη στρατηγική της «εκ των κάτω» ανάπτυξης , ενώ ο έλεγχος και η έγκριση τους με τη στρατηγική της «εκ των άνω» ανάπτυξης , γεγονός που δημιουργεί κάποια ερωτηματικά σχετικά με τη δυνατότητα αυτοδυναμίας του

τοπικού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν τον προγραμματισμό .
Παράλληλα, αν ληφθεί υπόψη ότι τα ετήσια προγράμματα εντάσσονται στα πλαίσια των αντίστοιχων μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων και ότι υπάρχει αλληλοσύνδεση και συντονισμός μεταξύ τους (σε συνδυασμό και με την έγκριση των ετήσιων προγραμμάτων από το ανώτερο ιεραρχικά επίπεδο σε περιπτώσεις ενστάσεων), συναντάμε μια ιεραρχική δομή στην οποία τείνει να επικρατήσει περισσότερο ο «εκ των άνω» έλεγχος .

Όσον αφορά τους βασικούς στρατηγικούς σκοπούς του Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987, ήταν οι ακόλουθοι :

- Καταπολέμηση της οικονομικής στασιμότητας
- Καταπολέμηση της ανεργίας
- Προώθηση της αποκέντρωσης
- Ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη

  Οι δυο τελευταίοι σκοποί προσδιορίζουν ουσιαστικά την ανάγκη ενίσχυσης της ισόρροπης – ενδογενούς περιφερειακής ανάπτυξης . Αυτή η ανάγκη φαίνεται και από τις ειδικές κατευθύνσεις που τέθηκαν στο πρόγραμμα αυτό και ήταν οι εξής :
- Αναμόρφωση κινήτρων
- Δημιουργία νέων φορέων επενδύσεων σε τοπικό επίπεδο για την ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού και την άσκηση τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας :
  - Δημοτικές Επιχειρήσεις
  - Εταιρίες Λαϊκής Βάσης
  - Συνεταιριστικές Οργανώσεις
- Προώθηση συντονισμένου προγράμματος έργων του δημόσιου τομέα
- Προώθηση της συνεργασίας μεγάλων επιχειρήσεων με ΜΜΕ
- Δημιουργία μεγάλων επιχειρήσεων καταλυτών στην αναπτυξιακή διαδικασία
- Συνεχής παρακολούθηση εξελίξεων για αναπροσαρμογή του προγράμματος και προσέλκυση νέων επενδύσεων .

1.1.3. Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) ήταν αποτέλεσμα της τρίτης διεύρυνσης της ΕΟΚ και στόχευαν στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την ένταξη των ανταγωνιστικών οικονομιών της Ισπανίας και της Πορτογαλίας . [1]Ειδικότερα , στόχος της Κοινοτικής αυτής δράσης ήταν η βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των μεσογειακών περιοχών της Κοινότητας [2].Τα προγράμματα αυτά αφορούσαν το σύνολο των τομέων οικονομικής δραστηριότητας και κυρίως τη γεωργία , την αλιεία , τις ΜΜΕ και τον τουρισμό , που έχουν σημαντική αναπτυξιακή βαρύτητα στις νότιες περιοχές της Κοινότητας . Τα ελληνικά ΜΟΠ , που τα αποτελούσαν 7 προγράμματα , 6 με χωρική διάσταση και 1 με κλαδική , ήταν τα εξής :

1. ΜΟΠ Αττικής
2. ΜΟΠ Μακεδονίας – Θράκης
3. ΜΟΠ Ανατολικής – Κεντρικής Ελλάδας
4. ΜΟΠ Αιγαίου
5. ΜΟΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου
6. ΜΟΠ Κρήτης
7. ΜΟΠ Πληροφορικής

Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα ΜΟΠ εντάσσονται σε πέντε βασικές κατηγορίες :

I. Γεωργία (παραγωγική αναδιάρθρωση , εκσυγχρονισμός και εντατικοποίηση παραδοσιακών προϊόντων , γεωργική απασχόληση νέων , βελτίωση υποδομών)
II. Αλιεία (εκσυγχρονισμός στόλου , βελτίωση υποδομών και μεταποιητικών εγκαταστάσεων , προώθηση marketing)
III. Βιομηχανία – Βιοτεχνία – ΜΜΕ (ανάπτυξη ΜΜΕ, ενθάρρυνση καινοτομιών στα ΜΜΕ , διευκόλυνση μετεγκατάστασης επιχειρήσεων , ενίσχυση υποδομών)
IV. Υπηρεσίες (τουριστική ανάπτυξη , ανάπτυξη μεταφορών , τηλεπικοινωνιών , πληροφορικής)
V. Ανθρώπινο δυναμικό (κατάρτιση, τοπικές πρωτοβουλίες για την απασχόληση)

---

[1] Η ένταξη στην ΕΟΚ της Ισπανίας και της Πορτογαλίας ήταν απόλυτα βέβαιο ότι θα προκαλούσε αρνητικές επιπτώσεις στις μεσογειακές περιοχές των κρατών –μελών , που είχαν ανταγωνιστικές παραγωγικές δομές με αυτές των δύο νέων μελών . Στο πλαίσιο αυτό καθιερώθηκαν τα ΜΟΠ με την έγκριση από την Επιτροπή του Κανονισμού 2088/85.

[2] Το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των ΜΟΠ περιλαμβάνει όλη την ελληνική επικράτεια , τη νότια Ιταλία και τη νότια Γαλλία , ενώ αποκλείονται τα μεγάλα αστικά κέντρα της Ιταλίας και Γαλλίας .

Τα ΜΟΠ αποτέλεσαν ουσιαστικά την πρώτη προσπάθεια της Κοινότητας για εφαρμογή της ολοκληρωμένης ανάπτυξης , ενώ παράλληλα ενίσχυαν την εφαρμογή των αρχών της ισότητας και της δικαιοσύνης σε περιοχές με χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης .Παράλληλα , η εφαρμογή τους ενδυνάμωσε το ρόλο των αντιπροσωπευτικών φορέων του πληθυσμού , καθώς και την ενεργοποίηση της τοπικής επιχειρηματικότητας .
Συμπερασματικά , τα ΜΟΠ δρομολόγησαν τη βασικής στροφή για περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων .Με ένα σύνθετο πλέγμα μέτρων , δράσεων και έργων , που χαρακτηρίζονταν από συνοχή και αλληλεξάρτηση , αποσκοπούσαν σε συγκεκριμένους και ιεραρχημένος στόχους . Το σημαντικότερο ίσως στοιχείο είναι ότι ενεργοποίησαν από κοινού τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα , ενώ στηρίζονταν στη δημοκρατική συμμετοχή των τοπικών φορέων κατά τη φάση της κατάρτισης , καθώς και στην αποκέντρωση της εφαρμογής τους .

1.1.4. Το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης - 1988-1992

Η τάση ενίσχυσης της ενδογενούς ανάπτυξης και η προσπάθεια για μεγαλύτερη αποκέντρωση συνεχίζεται και στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 1988-1992. Ειδικότερα , οι βασικοί σκοποί του προγράμματος ήταν οι παρακάτω :

- Προώθηση της αποκέντρωσης και του δημοκρατικού προγραμματισμού
- Μείωση της έντασης των περιφερειακών ανισοτήτων
- Αύξηση των δυναμικών περιφερειών
- Κλαδική αναδιάρθρωση (δυναμικοί κλάδοι σε υποβαθμισμένες περιφέρειες)

Οι βασικές κατηγορίες μέτρων που προωθήθηκαν για την επίτευξη των παραπάνω στόχων ήταν οι εξής :

- Αποκέντρωση , ενίσχυση των ΟΤΑ
- Ενσωμάτωση υψηλής τεχνολογίας
- Βελτίωση «κλίματος» για ιδιωτικές επενδύσεις
- Προγράμματα με τοπική και περιβαλλοντολογική κατεύθυνση

Το εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα του 1988-1992 δεν προωθήθηκε τελικά για έγκριση στη Βουλή , αλλά τροποποιήθηκε και υποβλήθηκε ως Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ) 1989-1993 στην Κοινότητα , στη βάση ου οποίου εγκρίθηκε το πρώτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης .

1.1.5 Α΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Τα ΜΟΠ καθιέρωσαν για πρώτη φορά τη χρηματοδότηση συνολικών προγραμμάτων από την Κοινότητα ,αντί μεμονωμένων έργων και αποτέλεσαν τον «πρόδρομο» για τη δημιουργία των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ).
Τα ΚΠΣ ήταν αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης των Διαθρωτικών Ταμείων της Κοινότητας , που προωθήθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας . Η επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής είναι αδύνατη όταν υπάρχουν έντονες περιφερειακές ανισότητες . Στην κατεύθυνση της μείωσης των ανισοτήτων και της προώθησης της ανάπτυξης και της διαθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών . (Στόχος 1) συμβάλλουν τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης , μέσω της πολυταμειακής (αναφέρονται σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων) και πολυπεριφερειακής (περιλαμβάνονται οι περιφέρειες της χώρας) προσέγγισης του προγραμματισμού .
Οι κύριοι άξονες προτεραιοτήτων του Α' ΚΠΣ ήταν οι εξής:

1. Βελτίωση του επιπέδου της χώρας , όσον αφορά τη βασική οικονομική υποδομή
2. Ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και αγροτική ανάπτυξη , με την προώθηση διαθρωτικών μεταβολών
3. Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
4. Ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού
5. Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
6. Περιφερειακή – τοπική ανάπτυξη

Η αναπτυξιακή στρατηγική που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα από το 1984 μέχρι το 1993 (που καλύπτει τόσο τα ΜΟΠ όσο και το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) χαρακτηρίστηκε κυρίως από τη μεγάλη διασπορά των διαθέσιμων πόρων σε μικρά έργα υποδομής σε ολόκληρη τη χώρα. Η πολιτική αυτή στήριξε την οικονομική δραστηριότητα και διευκόλυνε τη βελτίωση του επιπέδου ζωής στις αγροτικές και περιμετρικές περιοχές. Αναβάθμισε το επαρχιακό δίκτυο μεταφορών και ενίσχυσε τον εκσυγχρονισμό των μικρών γεωργικών επιχειρήσεων και την ίδρυση ξενοδοχείων μικρού και μεσαίου μεγέθους σε πολλές περιοχές.
Η περίοδος αυτή συνέπεσε με ένα σημαντικό ορόσημο για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το 1988 αποφασίστηκε η ριζική μεταρρύθμιση της λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων που οδήγησε στον συντονισμό των πολιτικών των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων που μέχρι τότε παρέμεναν ανεξάρτητες. Η μεταρρύθμιση αυτή προέβλεπε σταδιακή αύξηση των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων μέχρι τον διπλασιασμό τους την περίοδο 1987-1993. Προέβλεπε επίσης ότι η ευθύνη για το προγραμματισμό και για την υλοποίηση των αναπτυξιακών δράσεων και προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μοιράζεται

ανάμεσα στις εθνικές και περιφερειακές αρχές της χώρας και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

1.1.6 Β΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 1994-1999

Με τη νέα συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάαστριχτ 1992) , η κοινοτική περιφερειακή πολιτική κινείται στις προηγούμενες κατευθύνσεις , με ορισμένες όμως ουσιώδης αλλαγές , προκειμένου οι διαρθρωτικές πολιτικές να εξυπηρετήσουν νέες προτεραιότητες πολιτικής , ιδιαίτερα στο κοινωνικό πεδίο και να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των περιφερειών τη Κοινότητας . Η νέα αυτή συνθήκη συνοδεύεται από ένα πακέτο μέτρων περιφερειακής πολιτικής , το λεγόμενο «δεύτερο πακέτο Delors[3]» .
Αυτή η περίοδος χαρακτηρίστηκε από μεγαλύτερη έμφαση σε έργα υποδομής εθνικής σημασίας που ενισχύουν την εξωστρέφεια της οικονομίας και τη γενικότερη διασύνδεση της χώρας με το εξωτερικό. Χωρίς να εγκαταλείπεται η εφαρμογή μέτρων ισόρροπης ανάπτυξης της χώρας, δόθηκε προτεραιότητα στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσα από ένα ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων και με κύριο στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβίωσης στα αστικά κέντρα. Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής είναι η προετοιμασία της χώρας για την ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση καθώς και η υλοποίηση μεγάλων έργων υποδομής σε ολόκληρη την χώρα: Οδικοί άξονες (ΠΑΘΕ, Εγνατία Οδός), λιμενικά έργα, εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Σιδηροδρομικού Δικτύου, μετρό της Αθήνας, ενεργειακά έργα (αιολικά πάρκα, φυσικό αέριο), τηλεπικοινωνίες, νοσοκομεία, Κ.Ο.

Κατά την περίοδο εφαρμογής του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η βελτίωση των συνθηκών της Ελληνικής οικονομίας και τα μέτρα για την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας και διαρθρωτικών αλλαγών καθώς και η συμβολή του ιδίου του Β΄ Κ.Π.Σ., δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερη απόδοση της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας η οποία συνεχίζεται και κατά την περίοδο 2000-2006.
Την εφαρμογή του Β΄ Κ.Π.Σ. δυσχέρανε, όμως, μία σειρά προβλημάτων και δυσλειτουργιών που αφορούσαν τους μηχανισμούς διαχείρισης και

[3] Μετά την υπογραφή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή παρουσίασε το δεύτερο Πακέτο Delors, το οποίο προέβλεπε ένα μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό της χρηματοδότησης της Ε.Ε. Κυριότεροι στόχοι ήταν η ανταγωνιστικότητα, η κοινωνική και οικονομική συνοχή των κρατών μελών καθώς και η διεύρυνση των καθηκόντων της Ε.Ε. Το Δεκέμβριο του 1992 το πακέτο αυτό εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και προέβλεπε εκτός των άλλων τη σταδιακή αύξηση των ίδιων πόρων της Ε.Ε. από 1,2 σε 1,27% του ΑΕΠ μέχρι το 1999, την αύξηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων καθώς και τη δημιουργία του Ταμείου Συνοχής. Στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του Β΄ πακέτου Delors, διατέθηκαν πόροι ύψους 9,6 τρις δρχ. στην περίοδο 1994 -1999, για τη χρηματοδότηση έργων και προγραμμάτων σε όλη την ελληνική επικράτεια.

υλοποίησης, οι οποίοι δεν ήταν επαρκείς για να αντιμετωπίσουν μία αυξημένη κλίμακα παρεμβάσεων. Παράλληλα, όμως, προέκυψαν πολύτιμες εμπειρίες που υπέδειξαν την ανάγκη έντασης της προσπάθειας ώστε να ικανοποιηθούν οι ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις αυτής της εμβέλειας παρεμβάσεων.

1.1.7 Γ΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

Την περίοδο 2000-2006, η Ελλάδα ενισχύεται με σημαντικούς πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής. Οι πόροι αυτοί δημιουργούν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, οδηγούν σε πραγματική σύγκλιση με τις υπόλοιπες οικονομίες των κρατών μελών και να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, κυρίως στους τομείς των υποδομών, της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων και της παραγωγικότητας. Η στήριξη που παρέχει στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποιείται μέσω:

α) του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξη

β) των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και

γ) του Ταμείου Συνοχής.

Οι συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Ταμείου Συνοχής ανέρχονταν σε 48,30 δις ευρώ. Η συνολική δημόσια δαπάνη ανέρχονταν σε 37,67 δις ευρώ και η εκτιμώμενη ιδιωτική συμμετοχή ανέρχονταν σε 10,63 δις ευρώ. Το Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης αποτελούσε μια πολύ σημαντική ευκαιρία για την ελληνική οικονομία ,δεδομένου ότι οι πόροι που συνείσφερε ήταν σημαντικοί για τον εκσυγχρονισμό της ελληνική οικονομίας .

Συγκριτικά με τα άλλα δυο προγράμματα το Α' ΚΠΣ , το οποίο είχε μια σχετικά απλή αρχιτεκτονική παρακολούθησης , χωρίς συγκεκριμένες απαιτήσεις επίτευξης στόχων για την εκταμίευση των κοινοτικών πόρων , και το Β' ΚΠΣ , το οποίο παρουσίασε ένα σχήμα διαχείρισης που προεξείχε η λεγόμενη «εταιρική σχέση», δηλαδή το κράτος μέλος όφειλε να έχει αποδεδειγμένα εξασφαλισμένους τους δικούς του πόρους για τη χρηματοδότηση τω έργων του . Το Γ΄ΚΠΣ ,όχι μόνον απαιτεί την ύπαρξη των πόρων του κράτους μέλους και την εκταμίευση τους σε πρώτη φάση , αλλά εισάγει νέες ανεξάρτητες ρυθμιστικές αρχές διαχείρισης των Επιχειρηματικών Προγραμμάτων του κάθε τομέα ., διαμορφώνει νέα χρηματοδοτικά σχήματα και όρους , και έχεις οικοδομήσει ένα Ενιαίο Πληροφοριακό σύστημα , το «Εργόραμα», το οποίο συγκεντρώνει όλη τη διαδρομή υλοποίησης όλων των έργων , με ιδιαίτερα λεπτομερειακή καταγραφή . Επιπλέον, θέτει χρονικούς περιορισμούς στις ταχύτητες απορρόφησης των πόρων καθώς και ποσοτικούς στους ετήσιους ρυθμούς απορρόφησης . Η μη ικανοποίηση των περιορισμών αυτών μπορεί να σημάνει ακόμα και επιστροφή πόρων στην «ΕΕ».

Το τρίτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία :

- Τους άξονες προτεραιότητας για τη δράση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων
- Την συνοπτική περιγραφή των επιχειρησιακών προγραμμάτων με τους ειδικούς στόχους και τις προτεραιότητες που έχουν επιλεγεί
- Το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης που προσδιορίζει για κάθε άξονα και για κάθε έτος το ποσό των συνολικών κονδυλίων που προβλέπονται
- Τις διατάξεις εφαρμογής του Γ΄ΚΠΣ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1986-2006 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΙΚΕΣ ΕΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Πίνακας 1

	Μ.Ο.Π. (1986-1989) σε χιλECU** σε τιμές 1986*	*Α' Κ.Π.Σ. (1989-1993) σε χιλECU** σε τιμές 1989*	*Β' Κ.Π.Σ. (1994-1999) σε χιλECU** σε τιμές 1994*	*Γ' Κ.Π.Σ. (2000-2006) σε χιλ ευρώ σε τιμές 2000*
Συνολικός Προϋπολογισμός	**2.101.933**	**14.342.054**	**29.721.300**	**44.363.540**
Εθνική Δημόσια Συμμετοχή	**695.740**	**5.802.196**	**7.069.900**	**11.126.075**
Κοινοτική Συμμετοχή	**2.576.000**	**7.193.241**	**13.980.000**	**22.707.000**
Ιδιωτική Συμμετοχή	**210.193**	**1.346.617**	**8.671.400**	**10.730.465**

* Τα ΜΟΠ μετά το 1989 ενσωματώθηκαν στο Α' ΚΠΣ
** 1 ECU = 1 Ευρώ (ισοτιμία της 1/1/1999)
Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

1.1.8 Δ΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (ΕΣΠΑ)

Το Δ' ΚΠΣ ονομάζεται πια "Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)". Ουσιαστικά ξεκίνησε τις πληρωμές του από την 01/01/2007, άσχετα εάν στην Ελλάδα άρχισε να εφαρμόζεται ουσιαστικά από 01/01/2009.

Το Δ' ΚΠΑ έχει διαρθρωθεί σε 5 Περιφερειακά Προγράμματα (από τα 13 που είναι σήμερα για το Γ' ΚΠΣ). Αυτό γίνεται και για την "οικονομία" στους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης, αλλά και για την παράλληλη ενοποίηση

περιφερειακών προβλημάτων με μια νέα λογική, χωροταξικά.

Το Δ' ΚΠΑ έχει διαρθρωθεί σε 5 Περιφερειακά Προγράμματα (από τα 13 που είναι σήμερα για το Γ' ΚΠΣ). Αυτό γίνεται και για την “οικονομία” στους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης, αλλά και για την παράλληλη ενοποίηση περιφερειακών προβλημάτων με μια νέα λογική, χωροταξικά.

Οι 5 Περιφέρειες είναι:
1) Μακεδονία - Θράκη (ενοποίηση των 3 περιφερειών της Μακεδονίας με την Θράκη)
2) Δυτική Ελλάδα - Πελοπόννησος - Ιόνια Νησιά
3) Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα - Ήπειρος
4) Κρήτη - Νησιά Αιγαίου
5) Αττική

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, όπως αυτά εγκρίθηκαν επίσημα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι:

1) Ε.Π. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
2) Ε.Π. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
3) Ε.Π. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
4) Ε.Π. ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ
5) Ε.Π. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
6) Ε.Π. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
7) Ε.Π. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
8) Ε.Π. ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
9) Ε.Π. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
10) Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
11) Ε.Π. ΚΡΗΤΗΣ & ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ
12) Ε.Π. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΗΠΕΙΡΟΥ
13) Ε.Π. ΑΤΤΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^{Ο}

2 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού χώρου διαδραμάτισε και διαδραματίζει η περιφερειακή πολιτική. Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής είναι παράλληλη με την εξέλιξη της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης .Την περίοδο 1957-1975 δεν υπάρχει μια περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας . Το προοίμιο της **Συνθήκης της Ρώμης**[4] αναφέρεται , μεταξύ άλλων, στην ανάγκη μείωσης των υφιστάμενων διαφορών μεταξύ των περιφερειών , αλλά δεν προβλέπει ανάλογα μέσα εφαρμογής αυτής της αρχής.

[4] Οι συνθήκες της Ρώμης είναι δύο συνθήκες με τις οποίες ιδρύθηκαν οι Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), από τις οποίες προήλθε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα . Υπεγράφησαν από εκπροσώπους της Γαλλίας , της Δυτικής Γερμανίας , της Ιταλίας , της Ολλανδίας , του Βελγίου και του Λουξεμβούργου , **στις 25 Μαρτίου 1957** και η ημερομηνία υπογραφής τους θεωρείται η επίσημη ημερομηνία γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

2.1 Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η έννοια της συνοχής

Η περιφερειακή πολιτική εισάγεται στις ιδρυτικές Συνθήκες της Κοινότητας με την Ενιαία Πράξη και εντάσσεται στην **Συνθήκη της ΕΟΚ**[5] με τον τίτλο "οικονομική και κοινωνική συνοχή". Το πρώτο άρθρο 130[A] ορίζει συγκεκριμένα ότι:

"*Για να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της Κοινότητας, η Κοινότητα αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής .Η Κοινότητα αποσκοπεί ιδιαίτερα στη μείωση του χάσματος μεταξύ των διάφορων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών ".*

Με το άρθρο αυτό προσδιορίζεται ότι κύριος στόχος της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής είναι η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων όσον αφορά τα επίπεδα ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών, δηλαδή ένας από τους κλασσικούς στόχους της περιφερειακής πολιτικής , όπως αυτή συλλαμβάνεται και εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο, τίθεται και στο επίπεδο της Κοινότητας .

Ο στόχος της μείωσης των περιφερειακών διαφορών δεν είναι πλέον ένα ζήτημα που ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα ων εθνικών πολιτικών ,αλλά γίνεται στόχος της Κοινότητας , η οποία αναλαμβάνει ρητά την υποχρέωση να συνεισφέρει στην υλοποίηση αυτού του στόχου . Ο πρώτος λόγος που δικαιολογεί την αυτήν την απόφαση είναι ότι οι περιφερειακές ανισότητες είναι μεγαλύτερες σε κοινοτικό επίπεδο παρά σε εθνικό . Ο δεύτερος πιο σημαντικός λόγος είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής τέθηκε ως το αναγκαίο συμπλήρωμα της εσωτερικής αγοράς . Έγινε δηλαδή αποδεκτό ότι η απελευθέρωση της αγοράς και η κατάργηση των εθνικών συνόρων θα πρέπει να συνοδευτεί από δράσεις που θα αυξήσουν την εσωτερική συνοχή του Ευρωπαϊκού χώρου και κυρίως , θα αντισταθμίσουν τα προβλήματα που θα δημιουργηθούν στις πιο αδύναμες περιφέρειες και χώρες της Κοινότητας . Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η έκθεση Thompson : "Η κοινοτική περιφερειακή πολιτική δε θα πρέπει να υποκαθιστά ,αλλά να συμπληρώνει και να συντονίζει τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές ".

---

[5] Η συνθήκη αυτή προέβλεπε τη δημιουργία μια ενιαίας εσωτερικής αγοράς και την τελωνειακή Ένωση των παραπάνω κρατών . Με τη συνθήκη αυτή επίσης αποφασίστηκε η συγκρότηση ειδικού συμβουλευτικού οργάνου , με έδρα το Στρασβούργο και αποτελούμενο από 142 μέλη , διοριζόμενα από τα Κοινοβούλια των έξι κρατών , το οποίο το 1962 ονομάστηκε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο . Η συνθήκη τέθηκε επισήμως σε ισχύ από την **1 Ιανουαρίου 1958.**

Με τη συνθήκη αυτή προβλέπονταν τα εξής :

- Η δημιουργία μιας κοινής αγοράς χωρίς εσωτερικά σύνορα στη διακίνηση αγαθών που εξειδικεύεται με την ελευθερία κυκλοφορίας αγαθών , υπηρεσιών , κεφαλαίων και την ελευθερία εγκατάστασης εργαζομένων σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη-μέλη
- Την απαγόρευση διακρίσεων κατά φυσικών και νομικών προσώπων λόγω εθνικότητας από τις αρχές κάθε κράτους – μέλους

Μια διάθεση , που κρατήθηκε μέχρι τη μεταρρύθμιση του 1988 , αλλά εξακολουθεί και σήμερα να κατευθύνει τη δράση των διαθρωτικών ταμείων . Η πλειονότητα των πόρων των ταμείων (90% περίπου)διατίθεται μέσω ΚΠΣ , δηλαδή με πρωτοβουλία των κρατών μελών – και ως συμπλήρωμα των εθνικών πόρων που διατίθενται γι' αυτό το σκοπό .

2.2 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Οι βασικοί λόγοι που οδήγησαν στη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης ήταν δύο :

- Ο πρώτος συνδέεται με τις διαδικασίες της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ο δεύτερος με τις διαδικασίες ολοκλήρωσης

Τόσο οι διευρύνσεις , όσο και η οικονομική ολοκλήρωση , προκαλούσαν η καθεμιά με το δικό της τρόπο , σημαντικές ανισορροπίες στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα , που έπρεπε να αντιμετωπιστούν . Η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική δημιουργήθηκε για να αντισταθμίσει , ως ένα βαθμό , τα κόστη που επέφεραν αυτές οι πολιτικές σε ορισμένες χώρες και περιφέρειες , και να συμβάλλει στη διαθρωτική προσαρμογή τους , στο νέο κάθε φορά πλαίσιο .

Πίνακας 2 :Οι διαδοχικές διευρύνσεις της Κοινότητας

1957	**Δυτική Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο ,Ολλανδία, Λουξεμβούργο**	**6**
1973	**Αγγλία, Ιρλανδία, Δανία**	**9**
1981	**Ελλάδα**	**10**
1986	**Ισπανία , Πορτογαλία**	**12**
1990	**Ανατολική Γερμανία και ενοποίηση του γερμανικού κράτους**	**-**
1995	**Αυστρία ,Σουηδία ,Φιλανδία**	**15**
2004	**Τσεχία ,Σλοβακία ,Ουγγαρία, Πολωνία ,Σλοβενία, Εσθονία ,Λετονία ,Λιθουανία ,Μάλτα, Κύπρος**	**25**
2007	**Ρουμανία, Βουλγαρία**	**27**

Πηγή:www.wikipedia.com

Οι επιπτώσεις αυτών των διαδικασιών στις χώρες δεν συμπίπτουν με αυτές στις περιφέρειες . Συνεπώς είναι διαφορετικό να μιλάμε για ανισότητες και διαφορές μεταξύ των χωρών, και εντελώς διαφορετικό να μιλάμε για αποκλίσεις και ανισότητες μεταξύ των περιφερειών . Οι ανισότητες μεταξύ των κρατών είναι πολύ μικρότερες από τις ανισότητες που υπάρχουν μεταξύ των περιφερειών .

Η περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε μπορεί να χωριστεί σε τρεις χρονικές περιόδους για ορθότερη ανάλυση . Οι περίοδοι αυτοί είναι οι εξής :

1. Η πρώιμη φάση της διαμόρφωσης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής 1958-1975
2. Η φάση της επικουρικής συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις επιμέρους εθνικές πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης 1975-1987
3. Η φάση της οργανικής σύνδεσης της κοινοτικής με την εθνική πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης 1988-2006

2.2.1 Η πρώιμη φάση της διαμόρφωσης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής 1958-1975

*Η φάση αυτή καλύπτει το διάστημα από το 1958 μέχρι το 1975. Ξεκινάει, δηλαδή, με τα πρώτα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΟΚ όπως προβλέπονταν στη **Συνθήκη της Ρώμης**[4] , και φτάνει μέχρι την ίδρυση του πρώτου, και πιο ισχυρού **Διαθρωτικού Ταμείου**[6] για τη συγχρηματοδότηση της περιφερειακής πολιτικής , τη δημιουργία **του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης ΕΤΠΑ** [7].*

Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της ΕΟΚ , η περιφερειακή πολιτική ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη. Ο βασικός λόγος ήταν ότι οι πρώτες έξι χώρες, που αποτελούσαν τον πρώτο πυρήνα του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, συγκροτούσαν ένα οικονομικό χώρο αρκετά ομοιογενή, και κατά συνέπεια δεν πρόβαλε ως επιτακτική η ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος της άνισης ανάπτυξης στο χώρο. Βεβαίως, υπήρχαν χωρικά προβλήματα, όπως για

---

[6] Το διαθρωτικό Ταμείο (και το Ταμείο Συνοχής) αποτελεί χρηματοδοτικό μέσο της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε. . Υπάρχουν δύο διαθρωτικά ταμεία :

- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) που ιδρύθηκε το 1958 προωθεί την ένταξή των ανέργων και των μειονεκτούσων κατηγοριών του πληθυσμού στην αγορά εργασίας μέσω της χρηματοδότησης κυρίως δράσεων κατάρτισης.

[7] Το Ευρωπαϊκό Ταμείο περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το οποίο από το 1975 χρηματοδοτεί τη δημιουργία υποδομών και την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης , με κύριους αποδέκτες τις επιχειρήσεις

παράδειγμα από την πλευρά της Ιταλίας, σε ότι αφορά το ***Mezzogiorno***[8], αλλά αυτά είχαν ένα περιορισμένο χαρακτήρα που αντιμετωπίζονταν με ad hoc παρεμβάσεις .

Η Συνθήκη της Ρώμης(1957) προέβαλε πάντως ως ένα γενικό στόχο την προώθηση «…μια αρμονικής, συνεχούς και ισόρροπης ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας σε ολόκληρη την Κοινότητα»(άρθρο 2),καθώς και «…στη μείωση των διαφορών ανάμεσα στις αναπτυγμένες περιφέρειες και στις περιφέρειες που βρίσκονται σε διαθρωτική οπισθοδρόμηση ή που είναι λιγότερο αναπτυγμένες».Σε αυτό το πλαίσιο, **το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο (ΕΚΤ)[9],** που είναι το αρχαιότερο χρηματοδοτικό όργανο της Κοινότητας, ενίσχυσε περιοχές που εμφάνιζαν υψηλή ανεργία, όπως για παράδειγμα τις περιφέρειες του ιταλικού νότου, ή της δυτικής Γερμανίας ,ενώ μετά την πρώτη αναμόρφωση του, το 1971,συμπεριέβαλαβε εργαζόμενους σε περιοχές που πλήττονται από βιομηχανική κρίση. Αντίστοιχα το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αντίστοιχα το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) χρηματοδότησε περιφέρειες στο Βορρά της Κοινότητας. Επιπλέον, περιοχές που αντιμετώπιζαν οικονομικά

---

[8] Η περιφερειακή πολιτική αναπτύχθηκε στις δεκαετίες των 50’ , 60’ , σε μια περίοδο που χαρακτηρίζονταν από ευρύτερες κρατικές παρεμβάσεις στην οικονομία και τη λειτουργία του κράτους πρόνοιας ή κράτους δικαίου με έντονη τη διάσταση της κοινωνικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, στόχος των κρατών προνοίας μεταξύ των περιφερειών , να αλλάξει τη χωροθέτηση της παραγωγής και να ανακατανείμει τις ευκαιρίες απασχόλησης. Οι περιφερειακές πολιτικές αυτού του τύπου υποστηρίχθηκαν στη βάση του δικαιώματος των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών για ένα πιο δίκαιο καθεστώς στα εισοδήματα και στην απασχόληση. Ένα παράδειγμα αυτής της προσέγγισης είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης που παρέχει επιχορηγήσεις, συν τα όσα μπορούν να κάνουν τα κράτη μέλη για να βοηθήσουν τις περιφέρειες τους. Η βοηθητική προσέγγιση, αντίθετα με την αναδιανεμητική, ξεκινά από την υπόθεση ότι η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ μπορεί να κινητοποιήσει τους πόρους για να καλύψει ακριβώς το ευκαιριακό κόστος που προκύπτει από την απώλεια των εργαλείων πολιτικής που ήταν διαθέσιμα πριν. Ένα παράδειγμα της προσέγγισης αυτής ήταν τα ΜΟΠ . Οι εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, ωστόσο δεν είναι ότι καλύτερο για την κοινωνική και χωρική σύγκλιση . Όπως αναπτύχθηκε παραπάνω, υπάρχει μια προκατάληψη με τα δεδομένα της βόρειο – κεντρικής Ευρώπης σε ότι υπολογίζουν, που συχνά δεν είναι κατάλληλο για τις περιοχές που βρίσκονται σε μεγαλύτερη ανάγκη. Το χάσμα μεταξύ των ανεπτυγμένων και των καθυστερημένων περιοχών , που εξακολουθεί να μεγαλώνει αποτελεί μια ένδειξη της ανεπάρκειας τους. Η περίπτωση του Mezzogiorno είναι ενδεικτική, αλλά όχι και μοναδική! Η διαφορά με άλλες περιοχές της Ιταλίας και της Κοινότητας μεγαλώνει από 1:2,5 το 1960 έγινε 1:4,8 το 1980 και στα τέλη της δεκαετίας του 80’ ήταν ακόμα μία από τις πιο φτωχές περιφέρειες της ΕΕ.

[9] Το ΕΚΤ είναι ένα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε. Αποτελεί το βασικό χρηματοδοτικό μηχανισμό, μέσω του οποίου η Ε.Ε. επενδύει στον άνθρωπο, στηρίζοντας την προώθηση στην απασχόληση και ενθαρρύνοντας τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. .Για το σκοπό αυτό διαθέτει 75 δις ευρώ στο σύνολο των Κρατών – Μελών της ΕΕ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, ποσό που αντιστοιχεί στο 10% του συνολικού προϋπολογισμού της Ε.Ε.

προβλήματα, είχαν τη δυνατότητα να συνάψουν δάνεια, με επιτόκιο πολύ χαμηλότερο από αυτό της αγοράς, τόσο από την **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα[10](ΕΚΑΧ),** όσο και από την **Ευρωπαϊκή Τράπεζα επενδύσεων (ΕΤΕπ)** [11]
Όμως, οι χρηματοδοτικοί πόροι που διοχετεύτηκαν μέσω αυτών των χρηματοδοτικών εργαλείων ήταν περιορισμένοι και δεν είχαν σαφή στρατηγική προώθησης της περιφερειακής ανάπτυξης. Σε αυτό το στάδιο, δεν είχε γίνει ακόμη καθαρό κατά πόσο οι περιφερειακές ανισότητες αποτελούν αντικείμενο παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Για περισσότερο από δυο δεκαετίες, η περιφερειακή πολιτική αποτελούσε αρμοδιότητα του κάθε κράτους χωριστά.
Πάντως, ήδη από το 1967, μετά τη συγχώνευση των διοικήσεων των τριών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας) σε μια και μόνη Ευρωπαϊκή επιτροπή, δημιουργείται εντός της και η Γενική Διεύθυνση 16 (DG XVI) , με αρμοδιότητα για την περιφερειακή πολιτική , και ορίζεται ένας αρμόδιος επίτροπος .
Κατά τη διάρκεια, όμως , αυτής της πρώτης περιόδου , με μια σειρά από εξελίξεις, ωρίμαζε σταδιακά η ιδέα για τη διαμόρφωση ευρωπαϊκής πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης . Αποκορύφωμα των εξελίξεων αυτών ήταν η ίδρυση του **Ευρωπαϊκού ταμείου Περιφερειακής ανάπτυξης7**το 1975, το οποίο σηματοδοτεί την έναρξη μιας καινούργιας φάσης για την ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική .

2.2.2 Η φάση της επικουρικής συνδρομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις επιμέρους εθνικές πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης 1975-1987

Κατά το διάστημα αυτό η περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας γίνεται όλο και πιο αισθητή, εξακολουθεί, όμως , να έχει στοιχεία εξωγενούς και συμπληρωματικής παρέμβασης στην περιφερειακή πολιτική που διαμορφώνει το κάθε κράτος ξεχωριστά .

Στη δημιουργία του ΕΤΠΑ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο δύο παράγοντες , πρώτον η επαναφορά του στόχου της οικονομικής και νομισματικής ένωσης από το Werner Report το 1970 , στόχος που αρχικά είχε διατυπωθεί και στη Συνθήκη της Ρώμης , και δεύτερον , η σχεδιαζόμενη διεύρυνση με τρία νέα μέλη, τη Δανία , Αγγλία , και Ιρλανδία . Το Werner Report ανέφερε ότι οι

[10] Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα ιδρύθηκε το 1951 με τη συνθήκη των Παρισίων και απετελείτο από το Βέλγιο, τη Γαλλία , Ιταλία, Λουξεμβούργο και Δυτική Γερμανία . Σκοπός της ήταν να θέσει την παραγωγή και εμπορία του άνθρακα και χάλυβα , δηλαδή των δύο κυρίων πρώτων υλών τα πολεμικής βιομηχανίας μέχρι το Β' παγκόσμιο πόλεμο, υπό κοινή διαχείριση των πρώην εμπόλεμων κρατών .

[11] Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα επενδύσεων ιδρύθηκε το 1958, με τη συνθήκη της Ρώμης, και απέβλεπε στης εξεύρεση νέων πόρων για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη της Κοινότητας.

περιφερειακές ανισότητες στην Κοινότητα αντιστρατεύονται στο στόχο της ΟΝΕ, και κατά συνέπεια χρειάζεται κάποια μορφή παρέμβασης για την αντιμετώπιση τους .Μετά τη διεύρυνση του 1973 , στη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Αγγλία εξασφάλισε το χαρτοφυλάκιο της περιφερειακής πολιτικής , με επίτροπο τον George Thomson, ο οποίος αμέσως, μόλις το Μάιο της ίδιας χρονιάς, κατέθεσε την έκθεση για το Περιφερειακό Πρόβλημα στη διευρυμένη Κοινότητα, γνωστό έκτοτε και ως Thomson Report. Η έκθεση περίγραψε τα κύρια χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής και τον τρόπο σύνδεσης με την κρατική περιφερειακή πολιτική, τον τρόπο λειτουργίας του ταμείου και τις αρχές, όπως της προσθετικότητας, με βάση την οποία οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τις κρατικές δαπάνες , αλλά έρχονται σε ενίσχυση αυτών, την αρχή του συντονισμού των διάφορων πολιτικών και την αρχή της συγκέντρωσης των πόρων στις περιφέρειες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Το ΕΤΠΑ ιδρύθηκε αρχικά για 3 χρόνια και δεν προέβλεπε ποσοστώσεις για την εθνική συνεισφορά, οι περιοχές που θα επιλέγονταν για κοινοτική συνδρομή ,θα ήταν εκείνες που είχε επιλέξει το κάθε κράτος στο πλαίσιο του εθνικού σχεδιασμού περιφερειακής ανάπτυξης. Ουσιαστικά χρηματοδοτούσε έργα μέχρι το 50% του προϋπολογισμού του κάθε έργου , το υπόλοιπο 50% θα έπρεπε να διατεθεί από τους εθνικούς πόρους του κάθε κράτους. Ωστόσο, υπήρχαν ποσοστώσεις για την κατανομή των πόρων του ταμείου σε κάθε κράτος μέλος ,ανεξάρτητα από «αντικειμενικά κριτήρια» . Ο συνολικός προϋπολογισμός του ταμείου ήταν μικρός , αφού δεν ξεπερνούσε το 5% των συνολικών δαπανών του Κοινοτικού προϋπολογισμού . Η σχετική του σημασία , όμως , ήταν μεγάλη , κυρίως για χώρες όπως η Ιταλία (που λάμβανε το 40%) , η Αγγλία (28%), η Γαλλία (15%) και η Ιρλανδία (6%) .

Τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν ήταν κυρίως για υποδομές και βιομηχανία. Ο συντονισμός την εθνικής με την περιφερειακή πολιτική περιφερειακή ανάπτυξης γίνονταν από ένα νέο όργανο, την Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, η οποία αποτελείτο από εκπροσώπους των κρατών-μελών και της επιτροπής. Δεν γίνονταν όμως καμία προσπάθεια για ενεργότερη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο σχεδιασμό του Ευρωπαϊκού Χάρτη των περιφερειών, ούτε και για καθιέρωση «αντικειμενικών» και ενιαίων κριτηρίων για τη χάραξη της περιφερειακής πολιτικής. Σε όλες τις συνοδούς κορυφής , τα κράτη ήταν απρόθυμα να παραχωρήσουν αυτό το δικαίωμα στην Επιτροπή, αφού το υπάρχον σύστημα των χρηματοδοτήσεων , με βάση τα ποσοστά συμμετοχής στην κατανομή των πόρων του ΕΤΠΑ, φαίνεται να τους ικανοποιούσε περισσότερο. Με την πάροδο των τριών πρώτων χρόνων άρχισαν να διαφαίνονται τα βασικά προβλήματα της Περιφερειακής Πολιτικής .Η εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής συνάντησε στην πράξη πολλές δυσκολίες, με κυριότερη αυτή που αφορά την αρχή της «προσθετικότητας» , δηλαδή η δυσκολία του ελέγχου του κατά πόσο οι κοινοτικοί πόροι θα προστίθενται στους εθνικούς και δεν θα υπάρχει υποκατάσταση των δεύτερων από τους πρώτους. Δεύτερον , η αναπτυξιακή βοήθεια περιορίζονταν σε δύο τύπους έργων, στο βιομηχανικό τομέα και στις υποδομές. Ενδεχομένως και άλλοι τομείς θα έπρεπε να χρηματοδοτηθούν. Τρίτον, δεν είχε γίνει καμία προσπάθεια να οριστεί με ενιαία κριτήρια «η περιφέρεια» σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον , η κυβέρνηση κάθε χώρας είχε την αποκλειστική αρμοδιότητα στη χρηματοδότηση κάποιου έργου , χωρίς να χρειάζεται να τεκμηριώσει τη σημασία του, ούτε να επιχειρηματολογήσει

για την επιλογή αυτού έναντι κάποιου άλλου , Τέλος όπως προαναφέρθηκε καταστρατηγήθηκε πολλές φορές η έννοια της «προσθετικότητας» , με την υποκατάσταση των εθνικών πόρων με κοινοτικούς, για τη χρηματοδότηση των έργων .

Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών , το 1979 έγινε μια επανεξέταση της περιφερειακής πολιτικής και αποφασίστηκε ότι το 5% των δαπανών του ΕΤΠΑ θα μείνει εκτός ποσοστώσεων , και θα κατανέμεται από την Επιτροπή , με βάση τις ανάγκες που θέλει αυτή να καλύψει, και ανεξάρτητα από το κράτος το οποίο αφορούν . Αυτό θα επέτρεπε στην Επιτροπή να χρηματοδοτεί ευρύτερα επενδυτικά σχέδια, ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, και τα οποία ενδεχομένως δεν είχαν τεθεί σε υψηλή εθνική προτεραιότητα. Αλλά ακόμα και αυτό το 5% θα έπρεπε να αφορά έργα που προτείνονται από τα κράτη-μέλη .

Μια δεύτερη επανεξέταση της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής έγινε το 1984 , μετά την ένταξη της Ελλάδας το 1981,και στην προοπτική της ένταξης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Το μείζον θέμα των συζητήσεων ήταν το μέγεθος των πόρων και πως αυτοί θα κατανεμηθούν στα κράτη-μέλη, , και αν ο κυρίαρχος ρόλος στην επιλογή των έργων και στις παρεμβάσεις ανήκει στα κράτη-μέλη και κατά πόσο θα δίνεται η δυνατότητα στην Επιτροπή να χειρίζεται πόρους και να υλοποιεί προγράμματα με βάση τις κοινοτικές προτεραιότητες.

Οι τελικές αποφάσεις κράτησαν αμετάβλητα τα βασικά χαρακτηριστικά του υφιστάμενου συστήματος, υπήρξαν, όμως , ορισμένες αλλαγές, που σηματοδοτούσαν τη μελλοντική κατεύθυνση μιας συνολικότερης αλλαγής του συστήματος. Πρώτον, ορίστηκε με πολύ συγκεκριμένο τρόπο ότι ο σκοπός της περιφερειακής πολιτικής είναι η προώθηση της διαθρωτικής προσαρμογής των περιφερειών που εμφανίζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση και η υποστήριξη των περιφερειών που πλήττονται από βιομηχανική οπισθοδρόμηση , και τονίστηκε η ανάγκη συντονισμού όλων των πολιτικών που έχουν περιφερειακή επίδραση, καθώς και η αναγκαιότητα μεγαλύτερου συντονισμού με την εθνική πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης. Δεύτερον, εγκαταλείφθηκε το σύστημα των ποσοστώσεων και αντικαταστάθηκε από μία νέα μορφή χρηματοδότησης. Για κάθε κράτος-μέλος ορίστηκε ένα ελάχιστο και ένα μέγιστο ποσοστό συμμετοχής στην κατανομή του ΕΤΠΑ ,το οποίο έπρεπε να αξιοποιήσει εντός τριών ετών. Για να πετύχει το μέγιστο της απορρόφησης των πόρων, θα έπρεπε να ικανοποιούνται ορισμένα κριτήρια , ενώ η επιτροπή θα είχε πλέον μεγαλύτερο έλεγχο των δαπανών. Τρίτον, το τμήμα των πόρων εκτός ποσοστώσεων αυξήθηκε από 5% στο 20% επί του συνόλου. Αυτό έδινε τη δυνατότητα στην επιτροπή να εφαρμόζει προγράμματα, και όχι απλά να χρηματοδοτεί μεμονωμένα έργα, με βάση τις προτεραιότητες που έθετε η ίδια. Οι πόροι του ΕΤΠΑ σε αυτή τη δεύτερη τριετία αυξήθηκαν .

2.2.3 Η οργανική σύνδεση της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής με την κρατική πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης των κρατών-μελών: 1989-2006.

Το 1988 προσδιορίζει ένα σημείο καμπής στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Η αναμόρφωση του 1988 θεωρείται η σημαντικότερη εξέλιξη στην Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική μετά τη δημιουργία του ΕΤΠΑ το 1975. Τα δεδομένα ανατρέπονται δραστικά. Η περιφερειακή πολιτική της

Κοινότητας συνδέεται άρρηκτα πλέον με την περιφερειακή πολιτική κάθε χώρας ξεχωριστά ,και ο προγραμματισμός της περιφερειακής ανάπτυξης εντάσσεται στο πλαίσιο ανάπτυξης του ευρωπαϊκού χώρου. Εισάγεται παράλληλα ο πολυετής προγραμματισμός και διαμορφώνονται τα αντίστοιχα πολυετή προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά προσδιορίζουν και τις υποπεριόδους, που είναι 1989-1993,1994-1999,2000-2006. Στην αρχή κάθε προγραμματικής περιόδου τίθεται ένας καινούργιος στρατηγός στόχος, με βάση τον οποίο γίνεται ο προγραμματισμός των δράσεων και αναμορφώνονται οι κανονισμοί που διέπουν τη λειτουργία των χρηματοδοτικών μέσων . Εντός των προγραμματικών περιόδων, έκτοτε , κατανέμονται οι πόροι και διαμορφώνεται η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης. Το σύστημα αυτό με όλους τους μετασχηματισμούς που επήλθαν από περίοδο σε περίοδο , εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα .

2.3 Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια από τις πλουσιότερες περιοχές του κόσμου, ωστόσο υπάρχουν μεγάλες διαφορές εισοδήματος και δυνατοτήτων ανάμεσα στις περιφέρειες της . Ο κύριος αντικειμενικός στόχος της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής είναι ο εκσυγχρονισμός των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών, έτσι ώστε να μπορέσουν να φτάσουν το επίπεδο των υπόλοιπων περιφερειών της Ένωσης , η μείωση των υπαρχουσών ανισοτήτων και η πρόληψη της δημιουργίας νέων , αυτό επιτυγχάνεται με τη μεταβίβαση ευρωπαϊκών πόρων προς τις περιοχές που έχουν προβλήματα , μέσω των χρηματοοικονομικών μέσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι γνωστά ως Διαθρωτικά Ταμεία . Η περιφερειακή πολιτική είναι ένα μέσο οικονομικής αλληλεγγύης και ένας σημαντικός παράγοντας συνοχής και οικονομικής ολοκλήρωσης. Με την αλληλεγγύη επιδιώκονται απτά οφέλη για τους πολίτες και τις περιφέρειες που υστερούν, ενώ η συνοχή βασίζεται στην αρχή ότι η μείωση των διαφορών[12] εισοδήματος και πλούτου μεταξύ των περιφερειών είναι προς όφελος όλων.
Η κοινή περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν προσπαθεί να αντικαταστήσει εθνικές περιφερειακές πολιτικές , αλλά τα ίδια τα κράτη κατά πρώτο λόγο οφείλουν να διευθετήσουν τα προβλήματα τους , με την κατασκευή έργων υποδομής και την ενίσχυση της απασχόλησης και των επενδύσεων .Η κοινή περιφερειακή πολιτική απλά συντονίζει τις εθνικές περιφερειακέ πολιτικές με τον ορισμό των γενικών κατευθύνσεων .Συντονίζει επίσης τις διάφορες πολιτικές και τα χρηματοδοτικά μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να μπορεί έτσι να αυξήσει την επίδραση των πόρων στις

---

[12] Μεγάλες διαφορές όσον αφορά το επίπεδο ευημερίας υπάρχουν τόσο μεταξύ των χωρών μελών όσο και στο εσωτερικό τους, μεταξύ των περιφερειών. Οι πλέον ευημερούσες περιφέρειες ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (συνηθέστερος δείκτης της ευημερίας) είναι όλες αστικές – Λονδίνο, Βρυξέλλες και Αμβούργο. Η πλουσιότερη χώρα, το Λουξεμβούργο, είναι πάνω από επτά φορές πλουσιότερη από τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, που είναι όχι μόνο τα νεότερα αλλά και τα φτωχότερα μέλη της ΕΕ.

περιοχές που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Η κοινή περιφερειακή πολιτική ακολουθεί κατά βήμα την πορεία της γενικής διαδικασίας πολυεθνικής ολοκλήρωσης13. Μολονότι η Συνθήκη της ΡώμηςΣυνθήκη της Ρώμης είχε ως δεδηλωμένο στόχο τη μείωση των διαφορών μεταξύ των περιοχών της Κοινότητας, δεν έδινε στα κοινά θεσμικά όργανα μέσα για την επίτευξη αυτών των στόχων, εκτός από τα δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και την αξιολόγηση από την Επιτροπή των περιφερειακών ενισχύσεων με σκοπό την πρόληψη πλειοδοσιών των κρατών μελών για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Ενόψει της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς το 1992 ,η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αναγνώρισε τη σημαντική συμβολή της κοινής περιφερειακής πολιτικής για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας. Αυτό ήταν το σημείο εκκίνησης της νέας περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας, βασιζόμενης ιδίως στον συντονισμό των χρηματοοικονομικών μέσων της και στον συντονισμό των εθνικών και των κοινοτικών πολιτικών για την ενίσχυση των περιοχών που χρειάζονται μια ώθηση για να επιτύχουν την οικονομική ευημερία. Η μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων του 1988, στα πλαίσια ενός πακέτου μέτρων, γνωστού ως «Πακέτο Ντελόρ 1, που περιλάμβανε επίσης τη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την ισορροπία του προϋπολογισμού της Ένωσης, οδήγησε σε έναν καλύτερο συντονισμό των διαφόρων δράσεων που αναλαμβάνονται υπό τη σκέπη των διαρθρωτικών πολιτικών και συνέβαλε στην εκπόνηση μιας σφαιρικής και συνεπούς στρατηγικής για την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Κοινότητας/Ένωσης. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία μεταρρυθμίστηκαν ξανά το 1999 και εκ νέου το 200

[13] Η πολυεθνική ολοκλήρωση μπορεί να οριστεί ως η εθελούσια ίδρυση με συνθήκη ή άλλη δεσμευτική συμφωνία, συναπτόμενη μεταξύ ανεξαρτήτων κρατών, κοινών θεσμικών οργάνων και η σταδιακή ανάπτυξη από αυτά κοινών πολιτικών που επιδιώκουν κοινούς στόχους και εξυπηρετούν κοινά συμφέροντα. Δεδομένου ότι είναι «εθελούσια», η διαδικασία πολυεθνικής ολοκλήρωσης διακρίνεται σαφώς από οποιαδήποτε μορφή καταπιεστικής διακυβέρνησης ή επιβεβλημένου συνασπισμού εθνών ή κρατών. Μια διαδικασία «πολυεθνικής» ολοκλήρωσης (multinational integration) μεταξύ ορισμένων κρατών πρέπει να διακρίνεται από μια «διεθνή ολοκλήρωση» (international integration) κατά την έννοια του Mitrany, η οποία αφορά όλα ή τα περισσότερα κράτη του κόσμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^{ο}

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Στις αρχές του 1970 η στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής επιτροπής για να προβεί σε στατιστικές έρευνες θεώρησε σκόπιμη τη δημιουργία διάφορων επιπέδων περιφερειοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου, στα οποία περιλαμβάνει όλα τα κράτη-μέλη. Δημιουργήθηκε έτσι η *"ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων*", ***Nomenclature d'Unites Territoriales Statistiques ή Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)*** , η οποία ονοματολογία ισχύει από το 1988 . Το 2003 εκδόθηκε κανονισμός που προσέδωσε νομικό καθεστώς στην ταξινόμηση NUTS.
Η ταξινόμηση **NUTS** υποδιαιρεί την οικονομική επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τέσσερα κυρίως επίπεδα (NUTS 0-III) . Με NUTS 0 ορίζεται το κράτος , με NUTS I ορίζονται τα ευρύτερα γεωγραφικά διαμερίσματα (3-7 εκατομμύρια κάτοικοι) , αυτές υποδιαιρούνται σε NUTS II που είναι οι περιφέρειες (800.000-3 εκατ.κάτοικοι), οι οποίες με τη σειρά τους υποδιαιρούνται σε NUTS I I I οι οποίες είναι μικρότερες χωρικές ενότητες, για παράδειγμα οι νομοί της Ελλάδος (150.000-800.000 κάτοικοι) .
Υπάρχει και μεγαλύτερο επίπεδο χωρικής ανάλυσης , το επίπεδο NUTS IV[14] , σε τοπικό επίπεδο , αλλά καθορίζεται μόνο για τις ακόλουθες χώρες : Φιλανδία , Ελλάδα, Ιρλανδία , Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο . Το επίπεδο NUTS V αποτελείται από 98.433 κοινότητες ή ισοδύναμα τους .
Οι περισσότερες αναλύσεις των στατιστικών στοιχείων σε περιφερειακό επίπεδο γίνονται σε χωρικό επίπεδο NUTS II (περιφέρειες).Το γεγονός ότι σε αυτό το επίπεδο υπάρχουν περιφέρειες που διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους αναφορικά με την έκταση και τον πληθυσμό, την οικονομική βαρύτητα ή την διοικητική εξουσία, πολλές αναλύσεις είναι πιο επιθυμητό να γίνονται σε ανώτερο επίπεδο ταξινόμησης NUTS I .Επίσης όσο μικραίνει η χωρική κλίμακα , πχ. NUTS III, τόσο πιο δύσκολή γίνεται η ύπαρξη στατιστικών στοιχείων για ολόκληρη την Ε.Ε.

[14] Για την κάλυψη της αυξανόμενης ανάγκης για πληροφορίες σε τοπικό επίπεδο , η επιτροπή δημιούργησε , στις αρχές της δεκαετίας του 1990, δυο περαιτέρω επίπεδα που ονομάστηκαν LAU.Ορίστηκαν σύμφωνα με τις αρχές της NUTS , αλλά μόνο το μικρότερο τμήμα LAU 2 , που αντιστοιχεί στην έννοια του δήμου ή της κοινότητας , έχει καθοριστεί για όλα τα κράτη μέλη.

Η ονοματολογία NUTS έχει καθοριστεί μόνο για 15 κράτη μέλη της Ε.Ε. Για τις 10 χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που εντάχτηκαν στην Ε.Ε. έχει καταρτιστεί ήδη μια ονοματολογία των στατιστικών περιφερειών από τη EUROSTAT, με σκοπό να καθοριστεί ένα σύνολο ιεραρχημένων περιοχών, κατά τρόπο παρόμοιο με τα NUTS . Η διεύρυνση της Ε.Ε. επέφερε μια ανακατανομή στις οικονομικές, κοινωνικές και εδαφικές διαφορές τόσο σε περιφερειακό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Στην αρχή του 21ου αιώνα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ε.Ε. ανέρχονταν σε 20.213 ,μετά τις διαδοχικές διευρύνσεις της Ε.Ε. μείωσε το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε 16.500 ευρώ . Μπορεί να γίνει ένας διαχωρισμός των κρατών της Ε.Ε. των 27 σε 3 ομάδες με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ . Η πρώτη ομάδα με ΑΕΠ ανά κεφαλή 20% επάνω από το μέσο όρο αποτελείται από τα 15 παλαιά κράτη μέλη, εκτός από την Ελλάδα, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Αυτές οι τρεις χώρες συνοχής συν την Κύπρο, την Τσεχία, τη Σλοβενία και τη Μάλτα αποτελούν τη δεύτερη ομάδα, με ΑΕΠ ανά κεφαλή μεταξύ 68% (Τσεχία) και 95% (Ισπανία) του μέσου όρου της ΕΕ των 27. Οι υπόλοιπες 8 χώρες αποτελούν την τρίτη ομάδα, με ΑΕΠ ανά κεφαλή μόνο στο 40% του μέσου όρου της ΕΕ των 27.

Επίσης, ο κανονισμός 1083/2006 για τις διατάξεις των διαθρωτικών ταμείων, πάντα στηριζόμενος στην ονοματολογία NUTS , χωρίζει τις περιφέρειες της Ευρώπης σε τρεις κατηγορίες περιφερειών σχετικά με τους εξής στόχους των ταμείων :

Το στόχο σύγκλιση

Το στόχο περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση

Το στόχο Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία

Με βάση λοιπόν τους παραπάνω στόχους επιλέγονται οι περιφέρειες οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από τα διαθρωτικά ταμεία ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Με βάση το στόχο 1 (σύγκλιση) οι περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα διαθρωτικά ταμεία , είναι οι περιφέρειες που ανήκουν στην κατηγορία NUTS II, των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι μικρότερο του 75%του μέσου ΑΕΠ της Ε.Ε. .Αυτές οι περιφέρειες βρίσκονται τόσος σε παλαιά όσο και σε νέα κράτη μέλη. Οι περιφέρειες που ανήκουν στα παλαιά κράτη-μέλη, είναι περιφέρεις που πάσχουν από τη στατιστική επίπτωση, η οποία συνδέεται με τη μείωση του ευρωπαϊκού μέσου όρου μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Λαμβάνουν μια σημαντική μεταβατική ενίσχυση ώστε να μπορέσουν να ολοκληρώσουν τη διαδικασία σύγκλισης τους . Η ενίσχυση αυτή θα σταματήσει το 2013 και δεν θα ακολουθήσει άλλη μεταβατική περίοδος.

Τα κράτη μέλη που είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση από το ταμείο συνοχής είναι εκείνα των οποίων το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα(ΑΕΕ)[15] είναι μικρότερο από το 90% του ΑΕΕ των 25 και τα οποία διαθέτουν πρόγραμμα για την τήρηση των όρων οικονομικής σύγκλισης του άρθρου 126 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε. .

Ο στόχος σύγκληση καλύπτει 100 περιφέρειες, μεταξύ των οποίων 16 στις οποίες έχεις δοθεί το μεταβατικό καθεστώς σταδιακής κατάργησης που αντιστοιχούν το 35% του πληθυσμού της Ε.Ε. των 27 .

Σύμφωνα με το στόχο 2(περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση) οι περιφέρειές που επιλέγονται είναι εκείνες που δεν είναι επιλέξιμες βάσει των στόχων 2 και 3. Οι περιφέρειες NUTS II που καλύπτονται πλήρως από τον στόχο 1 το 2006, των οποίων το ονομαστικό κατά κεφαλήν επίπεδο ΑΕΠ, υπερβαίνει το 75% του μέσου ΑΕΠ της ΕΕ ,σε μεταβατική και συγκεκριμένη βάση, για χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία στο πλαίσιο του στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση». Επομένως, ο στόχος ΠΑΑ καλύπτει κατ' αρχήν την υπόλοιπη Ένωση ή 155 περιφέρειες που αντιστοιχούν στο 61% του πληθυσμού της ΕΕ των 27, ενώ άλλες 13 περιφέρειες κατατάσσονται στην κατηγορία «σταδιακής εισόδου» και αντιστοιχούν στο 4% σχεδόν του πληθυσμού της ΕΕ.

Ο 3ος στόχος(Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία) αναφέρεται στις περιφέρειες οι οποίες έχουν είτε χερσαία είτε θαλάσσια σύνορα, περιφέρειες για διακρατική συνεργασία, η οποία ορίζεται σε σχέση με δράσεις για την προαγωγή της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης και της υποστήριξης της διαπεριφερειακής συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειρίας. Πρόκειται για περιφέρειες NUTS III της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά μήκος όλων των εσωτερικών και ορισμένων εξωτερικών χερσαίων συνόρων και για όλες τις περιφέρειες NUTS III της ΕΕ κατά μήκος των θαλάσσιων συνόρων που χωρίζονται, κατά κανόνα, από μέγιστη απόσταση 150 χιλιομέτρων. Για τους σκοπούς της διαπεριφερειακής συνεργασίας, των δικτύων συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειρίας, επιλέξιμη είναι ολόκληρη η επικράτεια της ΕΕ.

Τέλος υπάρχουν ορισμένα πρόσθετα μέτρα και χρηματοδότηση για συγκεκριμένες περιφέρειες ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες (π.χ ορισμένες περιοχές της Σουηδίας και της Φιλανδίας), για κάποιές ιδιαίτερα απόκεντρες περιοχές και για ορισμένες παραμεθόριες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τη διεύρυνση της .

[15] Η αποτίμηση σε νομισματικές μονάδες του προϊόντος (που προκύπτει ως το άθροισμα των εισοδημάτων), το οποίο παράγεται κατά τη διάρκεια ενός έτους από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται οι συντελεστές παραγωγής.

4. **ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

4.**ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

4.1 Ο θεσμός της περιφέρειας στην Ελλάδα

Η περιφέρεια εμφανίζεται για πρώτη φορά στο διοικητικό σύστημα της Ελλάδας το 1986, ακολούθησε η έκδοση μιας σειράς νομοθετημάτων που μετέβαλαν το πλαίσιο της λειτουργίας της, μέχρι να λάβει τη σημερινή της μορφή το 1977. Οι βασικοί λόγοι που επέβαλλαν την εμφάνιση του θεσμού της περιφέρειας το 1986 ήταν δυο.
Ο πρώτος λόγος έχει τις ρίζες του σε εξωτερικούς παράγοντες οι οποίοι συνδέονται με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Από το 1985, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα χρηματοδοτούσε τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) . Τα προγράμματα αυτά ήταν κατά βάση περιφερειακά προγράμματα. Επομένως η Ελλάδα έπρεπε να διαμορφώσει περιφερειακές δομές που θα ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις συνεκτικών και μακροχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων με αξιοποίηση πόρων από την κοινότητα. Την ανάγκη αυτή καθιστούσε πιο επιτακτική , η λειτουργική αδυναμία και οργανωτική ανεπάρκεια των τότε Νομαρχιών στη διαχείριση των ΜΟΠ. Επιπρόσθετα, οι προοπτικές μεταρρύθμισης των διαθρωτικών ταμείων της Κοινότητας επέκτηναν ακόμη περισσότερο την πίεση για αλλαγές με πιο ευέλικτες και αποτελεσματικές δομές .
Ο δεύτερος λόγος της δημιουργίας των περιφερειών, το 1986, ήταν η ανάγκη για σωστότερη οργάνωση των διανομαρχιακών υπηρεσιών των υπουργείων σε μία ενιαία περιφερειακή δομή.

Οι ελληνικές περιφέρειες μπορούν να χωριστούν σε τρεις μεγάλες κατηγορίες. Η πρώτη περιλαμβάνει τις περιφέρειες Αττικής , Κεντρικής Μακεδονίας και τις δύο νησιωτικές περιφέρειες(την Κρήτη και το Νότιο Αιγαίο). Οι περιφέρειες αυτές έχουν το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη χώρα και αναπτύσσονται με ικανοποιητικούς ή σχετικά ταχείς ρυθμούς . Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου ,Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Βόρειου Αιγαίου. Οι περιφέρειες είναι αραιοκατοικημένες ή βρίσκονται στην ορεινή ραχοκοκαλιά της Ελλάδας και ακολουθούν τις υπόλοιπες περιφέρειες με βραδύτερους ρυθμούς ανάπτυξης. Η Τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τις υπόλοιπες , με ενδιαμέσους ρυθμούς ανάπτυξης , αυτές είναι η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, η Θεσσαλία, τα Ιόνια Νησιά και η Στερεά Ελλάδα .

4.2 ***Περιφέρειες NUTS στην Ελλάδα*** .

Η Ελλάδα είναι μία χώρα με έντονη γεωγραφική ποικιλομορφία και συνεπώς είναι αναμενόμενο η αναπτυξιακής της πορεία και η σύγκλιση να παρουσιάζει πολυπλοκότητα και ανομοιογένεια μεταξύ των περιφερειών της, ωστόσο οι περιφερειακές ανισότητες στην Ελλάδα δεν είναι τόσο έντονες όσο σε άλλες χώρες της Ε.Ε. Στην προηγούμενη ενότητα έγινε μια αναφορά στις NUTS περιφέρειες της Ευρώπης, αναφορικά με αυτό το διαχωρισμό δηλαδή:

NUTS 1	Γεωγραφική Ομάδα	4
NUTS 2	Περιφέρειες	13
NUTS 3	Νομοί	51

Η Ελλάδα μπορεί να χωριστεί σε 4 μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα και 13 περιφέρειες NUTS 2 και 51 NUTS 3 . Πιο συγκεκριμένα :

1. **GR1 ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ**
2. **GR2 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ**
3. **GR3 ΑΤΤΙΚΗ**
4. **GR4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ-ΚΡΗΤΗ**

Αυτές με τη σειρά τους υποδιαιρούνται στις 13 περιφέρειες NUTS 2, οι οποίες είναι :

1. Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
2. Κεντρική Μακεδονία
3. Δυτική Μακεδονία
4. Θεσσαλία
5. Ήπειρος
6. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
7. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
8. Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας
9. Πελοπόννησος
10. Αττική
11. Περιφέρεια Βόρειου Αιγαίου
12. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου
13. Κρήτη

GR1 Βόρεια Ελλάδα

GR11 Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

- GR111 Νομός Έβρου
- GR112 Νομός Ξάνθης
- GR113 Νομός Ροδόπης
- GR114 Νομός Δράμας
- GR115 Νομός Καβάλας

GR12 Κεντρική Μακεδονία

- GR121 Νομός Ημαθίας
- GR122 Νομός Θεσσαλονίκης
- GR123 Νομός Κιλκίς

GR13 Δυτική Μακεδονία

- GR131 Νομός Γρεβενών
- GR132 Νομός Καστοριάς
- GR133 Νομός Κοζάνης
- GR134 Νομός Φλώρινας

GR14 Θεσσαλία

- GR141 Νομός Καρδίτσας
- GR142 Νομός Λάρισας
- GR143 Νομός Μαγνησίας
- GR144 Νομός Τρικάλων

GR2 Κεντρική Ελλάδα

GR21 Ήπειρος

- GR211 Νομός Άρτας
- GR212 Νομός Θεσπρωτίας
- GR213 Νομός Ιωαννίνων
- GR214 Νομός Πρέβεζας

GR22 Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- GR221 Νομός Ζακύνθου
- GR222 Νομός Κέρκυρας
- GR223 Νομός Κεφαλληνίας
- GR224 Νομός Λευκάδας

GR23 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

- GR231 Νομός Αιτωλοακαρνανίας
- GR232 Νομός Αχαΐας
- GR233 Νομός Ηλείας

GR24 Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- GR241 Νομός Βοιωτίας
- GR242 Νομός Εύβοιας
- GR243 Νομός Ευρυτανίας
- GR244 Νομός Φθιώτιδας
- GR245 Νομός Φωκίδας

GR25 Πελοπόννησος

- GR251 Νομός Αργολίδας
- GR252 Νομός Αρκαδίας
- GR253 Νομός Κορινθίας
- GR254 Νομός Λακωνίας
- GR255 Νομός Μεσσηνίας

GR3 ΑΤΤΙΚΗ

GR30 Αττική

- GR300 Νομός Αττικής

GR4 ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ

GR41 Βόρειο Αιγαίο

- GR411 Νομός Λέσβου
- GR412 Νομός Σάμου
- GR413 Νομός Χίου

\ ***GR42 Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου***

- GR421 Νομός Δωδεκανήσου
- GR422 Νομός Κυκλάδων

GR43 Κρήτη

- GR431 Νομός Ηρακλείου
- GR432 Νομός Λασιθίου
- GR433 Νομός Ρεθύμνου
- GR434 Νομός Χανίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^{ο}

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η Α' ΚΠΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η Β' ΚΠΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η Γ' ΚΠΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 η Δ' ΚΠΣ(ΕΣΠΑ)

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ένα από τα μέσα συντονισμού των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών αποτελούν τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης (ΚΠΣ) και τα ενιαία έγγραφα προγραμματισμού, τα οποία αποτελούν ένα πλαίσιο αναφοράς για την ενίσχυση από τα διαθρωτικά ταμεία.
Το Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης είναι το έγγραφο που εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή επιτροπή, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, μετά από εκτίμηση του σχεδίου που έχει υποβληθεί από ένα κράτος μέλος και το οποίο περιέχει τη στρατηγική και τις προτεραιότητες δράσης των ταμείων και του κράτους μέλους , τους ειδικούς στόχους , τη συμμετοχή των Ταμείων και τους λοιπούς χρηματοδοτικούς πόρους. Το έγγραφο αυτό διαιρείται σε άξονες προτεραιότητας και εφαρμόζεται μέσω ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών προγραμμάτων.
Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, η Ελληνική περιφερειακή πολιτική πέρασε από μια περίοδο προσαρμογής στο σύστημα προγραμματισμού της Κοινότητας, η οποία οριστικοποιήθηκε το 1988, με την έναρξη εφαρμογής των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης(ΚΠΣ). Έκτοτε τα μόνα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης που εκπονούνται στην Ελλάδα είναι αυτά του ΚΠΣ. Τα ΚΠΣ αποτελούνται από δυο τμήματα, η' αλλιώς δυο σκέλη. Το εθνικό και το περιφερειακό . Στο πρώτο ανήκουν τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, στο δεύτερο ανήκουν τα περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Μ.Ο.Π. ΚΑΙ Α΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (1986 -1994)

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π) ήταν τα πρώτα προγράμματα τα οποία χρηματοδότησαν συνολικά προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση , και όχι μεμονωμένα έργα . Ουσιαστικά αποτελούν τον προάγγελο των ΚΠΣ που ακολουθούν. Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.) που ξεκίνησαν το 1986 και ολοκληρώθηκαν το 1993 και θεωρούνται από πολλούς ως η αφετηρία άσκησης ουσιαστικής Ευρωπαϊκής Περιφερειακής πολιτικής. Τα Μ.Ο.Π. έθεσαν για πρώτη φορά το στόχο υλοποίησης μίας ολοκληρωμένης μεσοπρόθεσμης προσπάθειας για την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μέσω πολυετών επιχειρησιακών προγραμμάτων. Με τα Μ.Ο.Π. προωθήθηκε η χρηματοδότηση σχεδίων ενταγμένων σε συνολικά περιφερειακά προγράμματα, τα οποία διαμορφώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν από τις ενδιαφερόμενες περιφέρειες. Στην Ελλάδα καταρτίσθηκαν 7 Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα: Κρήτης, Μακεδονίας και Θράκης, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου, Νήσων Αιγαίου Πελάγους, Ανατολικής Κεντρικής Ελλάδος, Αττικής και τέλος ένα θεματικό, το

Μ.Ο.Π. Πληροφορικής. Η αρχική περίοδος εφαρμογής των Μ.Ο.Π. ήταν η περίοδος 1984-1989, αλλά επεκτάθηκε μέχρι το 1993.

Το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1989 -1993) στήριξε την οικονομική δραστηριότητα και διευκόλυνε τη βελτίωση του επιπέδου ζωής στις αγροτικές περιοχές. Αναβάθμισε το επαρχιακό δίκτυο μεταφορών και ενίσχυσε τον εκσυγχρονισμό των μικρών γεωργικών επιχειρήσεων και την ίδρυση ξενοδοχείων μικρού και μεσαίου μεγέθους σε πολλές περιφερειακές περιοχές. Οι βασικοί στόχοι και κατευθύνσεις του Α' ΚΠΣ ήταν η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των βασικών υποδομών, η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα , η αγροτική ανάπτυξη , η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων , η ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού , η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η ανάπτυξη του εγχώριου δυναμικού των 13 περιφερειών[16] .Για την επίτευξη των στόχων αυτών καταρτιστήκαν 12 τομεακά και 13 περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα(ΠΕΠ), για τους βασικούς τομείς της Ελληνικής οικονομίας και για τις 13 περιφέρειες της χώρας αντίστοιχα.

Το περιφερειακό σκέλος του ΚΠΣ καλύπτει παρεμβάσεις σε περιφερειακό επίπεδο για την ανάπτυξη των περιφερειών .Πρόκειται για μέτρα περιφερειακής εμβέλειας για τα οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται σε εθνικό και κυρίως περιφερειακό επίπεδο, αλλά η εφαρμογή, παρακολούθηση και διαχείριση γίνεται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο . Στο πλαίσιο αυτό , καταλαβαίνουμε τη σημαντικότητα της συμβολής των ΚΠΣ στην ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού των περιφερειών και στην ενεργό συμμετοχή τους στη διαδικασία του προγραμματισμού. Για καλύτερη αποτελεσματικότητα στην εφαρμογή των προγραμμάτων σε περιφερειακό επίπεδο, αυξάνεται η ευελιξία στα διάφορα στάδια εκπόνησης , εφαρμογής και παρακολούθησης και ενισχύονται ι αποκεντρωτικές διαδικασίες, στο πλαίσιο της αρχής τής εταιρικής σχέσης, η οποία επιβάλλει τη στενή και συνεχή συνεργασία της Επιτροπής, των εθνικών , περιφερειακών και τοπικών φορέων σε όλα τα στάδια του προγραμματισμού. Παράλληλα , οι κατευθύνσεις αυτές δέσμευαν τις ελληνικές αρχές για τη σταδιακή αποκέντρωση των τεχνικών ,χρηματοδοτικών και άλλων απαραιτήτων αρμοδιοτήτων .Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκαν επιτροπές παρακολούθησης σε περιφερειακό επίπεδο , με τη συμμετοχή των αρμόδιων αρχών σε εθνικό , περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Επιπρόσθετα , τα λεγόμενα λειτουργικά προγράμματα ,τα οποία αφορούν δήμους και τις κοινότητες , αποτελούν σημαντικό παράγοντα βοήθειας στην ανάπτυξη .Τα προγράμματα αυτά έχουν σαν στόχο την υλοποίηση σειράς επιτόπιων αναπτυξιακών μέτρων μικρής κλίμακας , τα οποία αναλαμβάνονται με πρωτοβουλία των τοπικών αρχών. Τα προγράμματα αυτά , ονομάζονται Ειδικά Αναπτυξιακά Προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΑΠΤΑ) και ενσωματώνονται στα 13 ΠΕΠ και αποτελούν ξεχωριστά υποπρογράμματα. Το ΕΑΠΤΑ αποτέλεσε πραγματική συνεισφορά στην «εκ των κάτω ανάπτυξη » , αφού σχεδιάζεται και υλοποιείται από τους τοπικούς φορείς.

---

[16] Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τομείς αυτοί απορρόφησαν από το 79,1 των συνολικών πόρων του Α' ΚΠΣ .

Το ΕΑΠΤΑ της περιόδου αυτής περιλαμβάνει τα εξής βασικά μέτρα:

- Ενίσχυση των υποδομών σε τοπικό επίπεδο.
- Προστασία του περιβάλλοντος .
- Υποστήριξη της τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ενίσχυση των θεσμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Για την υλοποίηση του ΕΑΠΤΑ εξασφαλίζεται μια κατάλληλη εκπροσώπηση των τοπικών αρχών και φορέων στις επιτροπές παρακολούθησης των ΠΕΠ.

Το συνολικό ποσό του Α' ΚΠΣ που εισέρρευσε στη χώρα μας την περίοδο 1989-1993 μέσω των διαθρωτικών ταμείων ανήλθε στο ποσό των 7200 εκ. ECU [17] . Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται και οι πιστώσεις των ΜΟΠ , που αφορά την εν λόγω περίοδο. Αν στο ποσό αυτό συμπεριληφθούν και 131,4 δις δρχ. που αφορούν τις Κοινοτικές πρωτοβουλίες το συνολικό ποσό ανέρχεται σε 1,42 τρις δρχ .

Οι επιπτώσεις του Α' ΚΠΣ σε βασικούς οικονομικούς δείκτες ήταν η δημιουργία 50000 περίπου νέων θέσεων απασχόλησης, η συγχρηματοδότηση των συνολικών δημόσιων επενδύσεων και η συμμετοχή στις συνολικές μικτές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της Ελληνικής οικονομίας .

Για την υλοποίηση του Α' ΚΠΣ επιτελέστηκε η βελτίωση και προώθηση έργων βασικής υποδομής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται έργα όπως το μετρό της Αθήνας , το δίκτυο φυσικού αερίου , οι αυτοκινητόδρομοι Αθηνών Θεσσαλονίκης και Αθηνών Κορίνθου[18] .

Μία σειρά από μικρότερης εμβέλειας έργα υποδομής προωθήθηκε στις 13 περιφέρειες της χώρας , τα οποία συνέβαλαν στην δημιουργία ή συντήρηση της απασχόλησης όσο και στην προώθηση οικονομιών κλίμακας. Με έμφαση τη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού κεφαλαίου υλοποιήθηκαν προγράμματα και πρωτοβουλίες σε περιφερειακό επίπεδο και αναβαθμίστηκε έτσι το ενδογενές δυναμικό της περιφέρειας.

---

[17] Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα ήταν ένα καλάθι όλων νομισμάτων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η οποία χρησιμοποιούνταν ως λογιστική μονάδα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, πριν αντικατασταθεί από το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών προσπάθησε να ελαχιστοποιήσει τις διακυμάνσεις μεταξύ των νομισμάτων των κρατών μελών και του ECU. Το ECU χρησιμοποιήθηκε επίσης σε ορισμένες διεθνείς οικονομικές συναλλαγές, όπου πλεονέκτημα του ήταν ότι οι κινητές αξίες που εκφράζονται σε ECU παρέχουν στους επενδυτές την ευκαιρία για διαφοροποίηση, χωρίς εξάρτηση από το νόμισμα μιας χώρας.

[18] Ο αυτοκινητόδρομος Αθηνών Κορίνθου ολοκληρώθηκε στα πλαίσια του Β' ΚΠΣ .

Προγράμματα που υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του Α' ΚΠΣ

- Νέες μορφές καλλιέργειας
- Marketing – Διαφήμιση
- Management Ολικής Ποιότητας (110542/31-1-92)
- Χρησιμοποίηση προγράμματος LOTUS (10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Οργάνωση και Λειτουργία Ο.Τ.Α.(10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Management Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων. 10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Στελέχη τουριστικών Επιχειρήσεων (10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Λογιστικά – Φοροτεχνικά (10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Έρευνα αγοράς – Ανάπτυξη πωλήσεων (10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου
- Marketing Αγροτικών Προϊόντων(10-06-92 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Γυναίκες για διευθυντικές θέσεις (26-07-93 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Σύγχρονες μορφές διαφήμισης (26-07-93 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου)
- Εκπαίδευση και κατάρτιση κρατουμένων σε σωφρονιστικά καταστήματα – ηλεκτρικές και ηλεκτρολογικές εφαρμογές, υδραυλικά – για επανένταξή τους στην κοινωνία (Πρωτοβουλία HORIZON) (112066 /08-08-93)
- Απόκτηση ελέγχου στη μέθοδο της παραγωγικής διαδικασίας(Πρωτοβουλία JUSTINTIME) (113598/28-04-93)
- Κατάρτιση ανέργων γυναικών πτυχιούχων οικονομικών ή διοικητικών σχολών στην οργάνωση, διαχείριση, διοίκηση οικονομικών μονάδων (Πρωτοβουλία NOW) (112066/19-08-93)
- Μεταποίηση Αγροτικών Προϊόντων (112560/29-08-95)
- Σύγχρονες Θερμοκηπιακές καλλιέργειες (10809/17-04-95)

ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ Α' ΚΠΣ

Η εφαρμογή των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης ασκεί σημαντικές θετικές επιδράσεις στην αναπτυξιακή διαδικασία. Στην Ελλάδα εκτιμάται ότι οι ευρωπαϊκές ενισχύσεις μέσω των ΚΠΣ έδωσαν επιπλέον ώθηση πάνω από μισή εκατοστιαία μονάδα στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, ενώ περιόρισαν το ποσοστό ανεργίας κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες περίπου. Το ευνοϊκό αποτέλεσμα των ΚΠΣ συνδέεται με την πλήρη και αποτελεσματική απορρόφηση των πόρων, ωστόσο η επιτυχία τους εξαρτάται αποφασιστικά από το μακροοικονομικό και ιδίως το μικροοικονομικό περιβάλλον. Ιδιαίτερη όμως σημασία για το μέγεθος της επίδρασης του Προγράμματος έχει η πολιτική που ακολουθείται κατά τη διάρκεια εφαρμογής του.

Η προσθήκη του έτους 1994 γίνεται δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των πραγματοποιήσεων που αφορούσε το Α' ΚΠΣ έλαβε χώρα στη διάρκεια αυτού του έτους όπου και καταβλήθηκε προσπάθεια να ολοκληρωθούν ημιτελή έργα. Από τα ποσά του έτους 1994 τα πρέπει να αφαιρεθόυν 505 εκ ECU από το ΕΤΠΑ και 50 εκ. ECU από το ΕΚΤ που αφορούν πραγματοποιήσεις έργων και ενεργειών που εντάσσονται στο Β' ΚΠΣ . Η συνολική πάντως απορρόφηση των πόρων από τα Διαθρωτικά Ταμεία ανήλθε στο τέλος της περιόδου σε 93,91% των προβλέψεων . Μεταξύ των Ταμείων οι πιστώσεις από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ απορροφήθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό(97,4% και 97,2% αντίστοιχα) ενώ οι απορροφήσεις από το ΕΓΤΠΕ βρίσκονται σε χαμηλότερο σχετικά επίπεδο (84,1%) . Επιπλέον στην ίδια περίοδο απορροφήθηκε το μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων ΜΟΠ.
Να σημειωθεί εδώ ότι οι προβλέψεις υπολείπονται των πραγματοποιήσεων στην περίπτωση των τρίτων όπου η απορρόφηση τους ξεπέρασε το 100% των εκτιμωμένων προβλέψεων. Η υψηλή απορρόφηση αυτών των πόρων οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ανακατατάξεις από τομείς με χαμηλή απορρόφηση και δυσκολίες εφαρμογής σε τομείς και ενέργειες που αφορούσαν τους τρίτους. Η υψηλή απορρόφηση αυτών των πόρων οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ανακατατάξεις από τομείς με χαμηλή απορρόφηση και δυσκολίες εφαρμογής σε τομείς και ενέργειες που αφορούσαν τους τρίτους . Εξυπακούεται ότι η υψηλή απορρόφηση των τρίτων (ιδιωτών) οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην εκ. των πραγμάτων διακριτικότερη ευχέρεια και ευελιξία τους κατά την κατάρτιση και υποβολή προτάσεων όσο και κατά την υλοποίηση των εγκριθέντων προγραμμάτων τους. Επιπλέον η απορρόφηση από το Π.Δ.Ε[19] των πόρων που προήλθαν από συγχρηματοδότηση του ΕΤΠΑ που αποτελεί από άποψη ποσοτικής τάξεως το σημαντικότερο Ταμείο (50% των συνολικών εισροών του Α' ΚΠΣ) ήταν ικανοποιητική και ανέρχονταν ως ποσοστό στο 93,4% .
Μια άλλη σημαντική διαπίστωση που προκύπτει, στον πρόωρο αυτό απολογισμό του Α' ΚΠΣ που επιχειρείται, είναι η μεγάλης έκτασης και όχι πάντως οριακή μετατόπιση της βαρύτητας των βασικών του υποπρογραμμάτων κατά την εκτέλεση τους . Το παραπάνω αποδεικνύεται στον πίνακα 4 που ακολουθεί .

---

[19] Πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων .Δημόσιες επενδύσεις θεωρούνται όλες οι πάγιες και άϋλες επενδυτικές δραστηριότητες του Δημοσίου, οι οποίες στο πλαίσιο της ακολουθούμενης επενδυτικής και γενικότερα της οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής στοχεύουν στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
Οι Δημόσιες επενδύσεις υλοποιούνται από Βουλή, τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες, τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις καθώς και από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Ανώνυμες Εταιρείες του Δημοσίου και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ) και καλύπτονται οργανωτικά, διοικητικά και χρηματοδοτικά από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).
Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων(ΠΔΕ) αποτελεί το σημαντικότερο μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και καλείται να συμβάλλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευόμενες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας.

Πίνακας 3: Κατανομή Πόρων των Διαθρωτικών Ταμείων στο Α' ΚΠΣ (1989-1994) και απορροφήσεις (σε εκ. δρχ.)

	Εκτίμηση Πρόβλεψης	Πραγματοποιήσεις	Ποσοστό Απορρόφησης
ΕΓΤΠΕ (Τμήμα Προσανατολισμού)	**593900**	**499448**	**84,1**
Τακτικός Προϋπολογισμός	**343000**	**274104**	**79,91**
Π.Δ.Ε.	**185000**	**133640**	**72,24**
Τρίτοι	**65900**	**91705**	**139,16**
ΕΤΠΑ	**1257000**	**1221818**	**97,2**
Π.Δ.Ε.	**725000**	**676143**	**93,26**
Τρίτοι	**532000**	**545676**	**102,57**
ΕΚΤ	**483000**	**470465**	**97,4**
Τακτικός Προϋπολογισμός	**15900**	**163341**	**102,41**
Τρίτοι	**323500**	**307124**	**94,94**
ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ	2333900	2191731	93,91

Πηγή : Γ.Λ.Κ.

Πίνακας 4:Βασικές Προτεραιότητες του Α' ΚΠΣ

	Βασικές Προτεραιότητες	**Ποσοστιαία Κατανομή πόρων κατά την έγκριση**	**Ποσοστιαία Κατανομή στο τέλος της εφαρμογής του Α' ΚΠΣ**
1η	**Βελτίωση των βασικών υποδομών**	**37,4%**	**28,8%**
2η	**Ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και αγροτική ανάπτυξη**	**5,8%**	**6,1%**
3η	**Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων**	**7%**	**3,8%**
4η	**Ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού**	**1,3%**	**8%**
5η	**Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού**	**7,5%**	**10,2%**
6η	**Ανάπτυξη του εγχώριου δυναμικού των 13 περιφερειών**	**40,9%**	**50,3%**

Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται από οι προτεραιότητες του Α' ΚΠΣ, όπως είχαν προσδιοριστεί στο εγκριθέν από την Κοινότητα Πρόγραμμα, με βάση το ποσοστιαίο μερίδιο των πόρων αυτών κ στο συνολικό προϋπολογισμό και επιπλέον το σχετικό μερίδιο της κάθε προτεραιότητας στο τέλος της περιόδου του Α' ΚΠΣ .

Οι μεγάλες μετατοπίσεις στο Α' ΚΠΣ αφορούν τις προτεραιότητες 5 και 6 οι οποίες αναφέρονται στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και στην ανάπτυξη του εγχώριου δυναμικού των 13 περιφερειών. Αποδεικνύεται κ στον παρακάτω πίνακα ότι η 5^{η} προτεραιότητα για την ανάπτυξη του ανθρώπινου

δυναμικού αυξάνεται από 7,5% στην αρχή του προγράμματος σε 10,2% στο τέλος της περιόδου , ενώ η 6η προτεραιότητα αυξάνεται πολύ περισσότερο από 40,9% σε 50,3% . Οι προτεραιότητες του Α΄ ΚΠΣ με σημαντική μείωση στο στάδιο την υλοποίησης είναι οι 1η και η 3η που αναφέρονται τη βελτίωση των βασικών υποδομών και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων .
Οι μετατοπίσεις των προτεραιοτήτων σχεδιασμού /προγραμματισμού κατά την υλοποίηση του Α ΚΠΣ συνέβαλε στην παραβίαση των βασικών αρχικών στόχων του προγράμματος με αποτέλεσμα τη μη προσέγγιση τους .Επιπλέον η έμφαση που δόθηκε στην απορρόφηση των πόρων αντί της παραγωγικής αξιοποίησης τους διαμόρφωσε υψηλά ποσοστά απορρόφησης με χαμηλούς , ωστόσο δείκτες αποδοτικότητας των πόρων σε σχέση με τα παραγόμενα αποτελέσματα.
Η παραπάνω διαπίστωση για τα τεκμαινόμενα του Α' ΚΠΣ , αν προστεθεί από το ιστορικό του ΜΟΠ όπου εκεί παρατηρήθηκαν σημαντικές μετακινήσεις στις στοχοθεσίες των προγραμμάτων με ταυτόχρονές μεγάλες καθυστερήσεις ολοκλήρωσης των έργων, ενισχύει το επιχείρημα ότι κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων πρέπει να τεθούν δικλείδες ασφαλείας ούτως ώστε οι τελικοί στόχοι και τα χρονοδιαγράμματα των προγραμμάτων να μην παραμορφώνονται. Αξίζει να σημειώσουμε ότι ειδικά για τα ΜΟΠ έγιναν πληρωμές το 1995 της τάξης των 10 δις. , ενώ προβλέπονταν να δοθούν για οριστική ολοκλήρωση τους άλλα 10 δις. το 1996 .

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

Με συνθήκη Μάαστριχ το 1992, η περιφερειακή πολιτική δεν αλλάζει κατεύθυνση , ωστόσο ακολουθούνται κάποιες αλλαγές , προκειμένου οι διαθρωτικές πολιτικές να εξυπηρετήσουν νέες προτεραιότητες πολιτικής , ιδιαίτερα στο κοινωνικό πεδίο και να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των περιφερειών της Κοινότητας. Η νέα αυτή συνθήκη συνοδεύεται από ένα νέο πακέτο μέτρων περιφερειακή πολιτικής , το λεγόμενο «**δεύτερο Πακέτο Delors**[20]» .

[20] **Το δεύτερο πακέτο Delors** , δημιουργήθηκε μετά την υπογραφή της συνθήκης για Μάαστριχ και προέβλεπε ένα μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό της χρηματοδότησης της Ε.Ε. (η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα πρόγραμμα και έναν προϋπολογισμό ώστε «να κινηθεί προς μια οικονομική και νομισματική ένωση που θα δώσει τη δυνατότητα στην Κοινότητα να εκμεταλλευθεί πλήρως έναν οργανωμένο οικονομικό χώρο και ένα ενιαίο νόμισμα»). Οι κυριότεροι στόχοι ήταν η ανταγωνιστικότητα , η κοινωνική και οικονομική συνοχή των κρατών μελών καθώς και η διεύρυνση των καθηκόντων της Ε.Ε. Το Δεκέμβριο του 1992 το πακέτο αυτό εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και προέβλεπε εκτός των άλλων τη σταδιακή αύξηση των ίδιων πόρων της Ε.Ε. από 1,2 σε 1,27% του ΑΕΠ μέχρι το 1999.

Με αυτή τη μεταρρύθμιση επέρχεται αύξηση των χορηγούμενων πόρων και η δημιουργία ενός ακόμα χρηματοδοτικού μέσου, του Ταμείου συνοχής (το οποίο χρηματοδοτεί έργα που αφορούν το περιβάλλον και τα διευρωπαϊκά δίκτυα υποδομών μεταφορών στην Ελλάδα , Ισπανία , Ιρλανδία και Πορτογαλία) , την επιμήκυνση της προγραμματικής περιόδου (τα ΚΠΣ έχουν πλέον εξαετή διάρκεια), την επιπλέον προώθηση της αποκέντρωσης και της ενδογενούς ανάπτυξης .

Το δεύτερο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης ακολουθεί τους εξής ***άξονες παρέμβασης :***

1. ***Μείωση του περιφερειακού χαραχτήρα της χώρας και προώθηση της εσωτερικής ολοκλήρωσης, μέσω της ανάπτυξης των βασικών υποδομών.***
2. ***Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης .***
3. ***Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού.***
4. ***Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης .***
5. ***Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών, μέσω της αξιοποίησης του τοπικού τους δυναμικού.***

Όσον αφορά το χρηματοοικονομικό μέρος του Β' ΚΠΣ υπολογίζεται ένα ποσό της τάξης των 13.980εκ. ECU/τιμές 1994 (περίπου 4.000 δις. δρχ.) εισέρρευσαν στη χώρα μας από τα Διαθρωτικά Ταμεία της Κοινότητάς .Το ποσό αυτό προστίθεται στις χρηματοδοτήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα και στη διαμόρφωση ενός συνολικού ύψους διαθρωτικών επενδύσεων 29,7 δις ECU (μη συμπεριλαμβανομένων του Ταμείου Συνοχής και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών) . Από το Ταμείο Συνοχής διατέθηκαν επιπλέον 3,061 δις ECU .

Οι πόροι κατανέμονται ως εξής στους άξονες προτεραιότητας :

Ο 1^{ος} άξονας αντιπροσωπεύει το **28%** των επενδύσεων

Ο 2^{ος} άξονας (ο οποίος στόχευε στη βελτίωση των συνθηκών ζωής με ολοκληρωμένες δράσεις στους τομείς αστικής ανάπτυξης , συστήματος υγειάς πρόνοιας και περιβάλλοντος) αντιπροσωπεύει μόνο το **9%** των επενδύσεων .

Ο 3^{ος} άξονας αντιπροσωπεύει το **25%** των επενδύσεων.

Ο 4^{ος} άξονας αντιπροσωπεύει το **13%** των επενδύσεων.

Ο 5^{ος} άξονας αντιπροσωπεύει το **25%** των επενδύσεων.

Παρακάτω απεικονίζεται η ποσοστιαία κατανομή των πόρων του Δεύτερου ΚΠΣ (εκτός των πόρων του Ταμείου Συνοχής)

Σχεδιάγραμμα 1

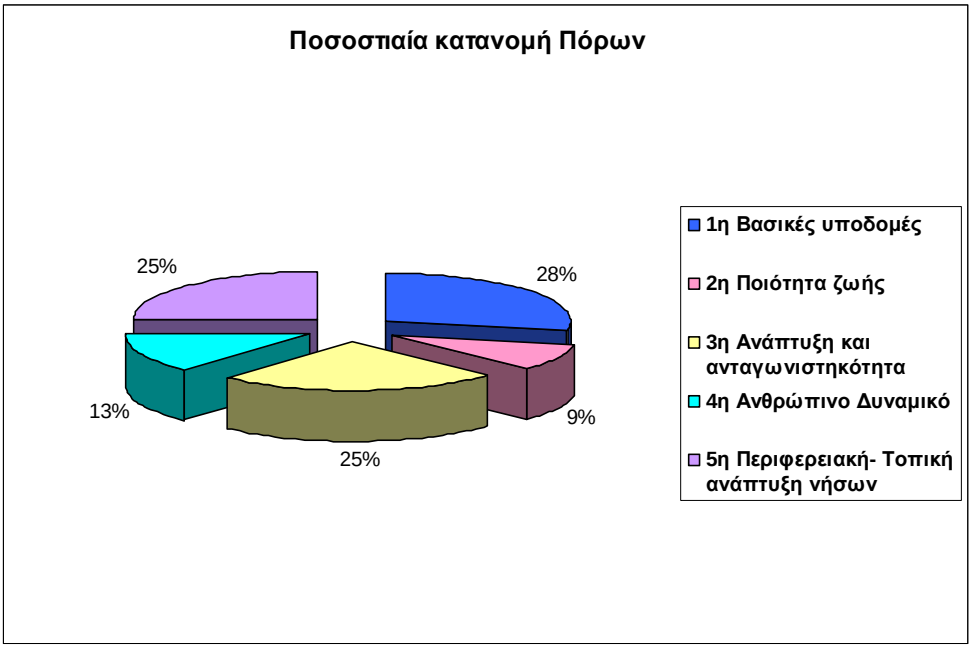

Οι κατανομές των πόρων όσον αφορά το Εθνικό και Περιφερειακό σκέλος σε αυτό το πρόγραμμα ωστόσο μετατοπίζονται και επέρχεται μία μείωση στο περιφερειακό σκέλος από 32,2% σε 29,5%. Η διαπίστωση αυτή όμως δεν έχει απαραιτήτως και αρνητικές για την περιφερειακή ανάπτυξη επιπτώσεις . Η χρηματοοικονομική πρωτοκαθεδρία του Εθνικού Σκέλους του Β ‘ ΚΠΣ (περίπου 70% των πόρων) οφείλεται πρωτίστως στη επικέντρωση του στα μεγάλα εθνικά έργα υποδομής και στις αναπτυξιακές προοπτικές του και δεν υποδεικνύει κανένα υποβιβασμό της διάστασης της Περιφερειακής Ανάπτυξης , ούτε μειώνει με κανένα τρόπο τη σπουδαιότητα ή τη χρησιμότητα των προτεινόμενων έργων για τις Περιφέρειες .

Το εγχείρημα αυτό ενισχύεται και από τις εμπειρίες που αντλήθηκαν από την εφαρμογή του Α΄ ΚΠΣ (1989-93) με την ύπαρξη πολλών μικρών έργων τα οποία είχαν ενταχθεί χωρίς οριζόντια και κάθετη διακλάδωση και συσχέτιση . Υπήρχε συνεπώς , η ανάγκη και σε μεγάλο βαθμό ακολουθήθηκε , να δοθεί η έμφαση στα μεγάλα έργα με τις πολλαπλασιαστικές τους επιδράσεις και τη συμβολή τους στη δημιουργία οικονομιών κλίμακας. Αυτή η αντίληψη για τον προγραμματισμό ευνοεί τη χάραξη ενιαίας εθνικής στρατηγικής ανάπτυξης και συμβάλλει με την ορθή περιφερειακή τους κατανομή στην ανάπτυξη περιοχών με έντονα περιφερειακά προβλήματα.Στο Β’ ΚΠΣ ακολουθείται μια δικαιότερη κατανομή των πόρων του Περιφερειακού Σκέλους ανά περιφέρεια συγκριτικά με αυτή του Α΄.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατηρείται ότι οι περιφέρειες με τα μεγαλύτερα περιφερειακά προβλήματα και τα χαμηλότερα οικονομικά μεγέθη (ΑΕΠ, Κατανάλωση, επίπεδο υπηρεσιών κ.α) ενισχύονται περισσότερο σε αντίθεση με τις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής όπου μειώνεται η κατανομή των πόρων

Πίνακας 5 :Κατανομή του περιφερειακού Σκέλους του Β' ΚΠΣ

Περιφέρειες	**Α' ΚΠΣ (%)**	**Β' ΚΠΣ(%)**
Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	128	110
Κεντρικής Μακεδονίας	14	132
Δυτικής Μακεδονίας	41	49
Ηπείρου	49	53
Θεσσαλίας	87	84
Ιονίου	34	38
Δυτικής Ελλάδας	53	67
Στερεάς	8	83
Αττικής	185	153
Πελοποννήσου	5	64
Βορείου Αιγαίου	45	47
Νότιου Αιγαίου	39	5
Κρήτης	64	70
Σύνολο	100	100

Μια άλλη σημαντική καινοτομία που ακολουθήθηκε στη φάση του σχεδιασμού –προγραμματισμού των έργων καθώς επίσης και στη χάραξη / οριοθέτηση των προγραμμάτων και υποπρογραμμάτων του Β' ΚΠΣ και ιδιαίτερα του περιφερειακού Σκέλους, ήταν η υιοθέτηση της θεματικής προσέγγισης σαν βασική στρατηγική προγραμματισμού αντί της τομεακής που κυριάρχησε στα προγράμματα του Α' ΚΠΣ και των ολοκληρωμένων αποδόσεων που χαρακτήριζε τον προγραμματισμό των ΜΟΠ. Η προσέγγιση αυτή διαμόρφωσε στα περιφερειακά προγράμματα θεματικούς άξονες δράσης

περιλαμβάνοντας ενέργειες όλων των τομέων με κοινούς στόχους αποσκοπώντας στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιφέρειας.
Το Β' ΚΠΣ αποκτά για την Ελλάδα τεράστια σημασία και δεσμευτικό χαραχτήρα δεδομένου ότι από την εφαρμογή του στηρίζει το πρόγραμμα σύγκλισης της Ελληνικής Οικονομίας στα πλαίσια των κριτηρίων του Μάαστριχ για την ΟΝΕ.
Επιπλέον αξιοσημείωτη είναι η παρουσίαση των μηχανισμών και Οργάνων που έχουν συσταθεί και έχουν καινοτόμο περιεχόμενο και αποφασίστηκες αρμοδιότητες . Ο πρώτος μηχανισμός αφορά , την υπό σύσταση από το ΥΠΕΘΟ ΜΟΔ (Μονάδα Οργάνωσης και Διαχείρισης) , στόχος της οποίας είναι η αξιολόγηση της πορείας των έργων του ΚΠΣ, η εισήγηση διορθωτικών παρεμβάσεων , η επεξεργασία των στοιχείων κάθε έργου και ο συντονισμός στην παρακολούθηση τους . Ένας άλλος μηχανισμός είναι το Ειδικό Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε με κύρια δραστηριότητα του τη μεθόδευση της διαδικασίας των ελέγχων για την αποτελεσματική διεξαγωγή τους .

Τα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα του Β' ΚΠΣ

Το Β' ΚΠΣ αποτέλεσε ένα πρόγραμμα ζωτικής σημασίας για την Ελληνική οικονομία . Το Β΄ ΚΠΣ χρηματοδότησε μια σειρά προγραμμάτων και δράσεων , που απέβλεπαν , αφενός, στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων όλων των μεγεθών, και, αφετέρου, στον εκσυγχρονισμό και την επέκταση των δραστηριοτήτων τους .
Οι βασικές χρηματοδοτικές «γραμμές» των προγραμμάτων αυτών ήταν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) των 13 Περιφερειών της χώρας , η Κοινοτική Πρωτοβουλία ΜΜΕ(ΚΠ -ΜΜΕ) και τι Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Βιομηχανίας (ΕΠΒ) του Υπουργείου Ανάπτυξης . Μέσα από τις «γραμμές» αυτές αναδείχτηκε ένας σημαντικός αριθμός αξιόλογων προγραμμάτων , Υποπρογραμμάτων και μέτρων, το περιεχόμενο των οποίων χαρακτηρίζονταν από πρωτοτυπία , ευελιξία και ένα νεωτερίστικο καθεστώς διαχείρισης . Μεταξύ των πλέον αξιόλογων Προγραμμάτων αυτής της κατηγορίας μπορούν να αναφερθούν τα εξής :

1. **Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)**

Τα προγράμματα αυτά απευθύνονται σε καθεμιά από τις 13 περιφέρειες της χώρας και περιλαμβάνουν δράσεις που αποσκοπούσαν στη βελτίωση των επιχειρηματικών και παραγωγικών διαδικασιών των ΜΜΕ, στην υιοθέτηση και χρήση προηγουμένων συστημάτων .

2. Η Κοινοτική Πρωτοβουλία ΜΜΕ (ΚΠ-ΜΜΕ)

Η Πρωτοβουλία ΜΜΕ αποτελεί μια περιφερειακή και πολυκλαδική Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που στοχεύει στην ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων τόσο του τομέα της μεταποίησης, όσο και του τομέα των υπηρεσιών, μέσω της δημιουργίας των απαραίτητων προϋποθέσεων για την προσαρμογή του στις νέες συνθήκες που επικρατούν στην ενιαία αγορά, καθώς και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους σε διεθνή κλίμακα . Στα πλαίσια αυτής της πρωτοβουλίας , δημιουργήθηκαν και υποπρογράμματα ,τα οποία συνοδεύονταν από εξειδικευμένα μέτρα και ταξινομήθηκαν σε δύο ομάδες.

3. Τα Προγράμματα του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠΒ) για τις ΜΜΕ

Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Ανάπτυξης μέσω του ΕΠΒ και προορίζονται για την οικονομική ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους στην αγορά .

Θετικά Β' ΚΠΣ

Τα οφέλη της Ελληνικής οικονομίας από το Β' ΚΠΣ διακρίνονται σε κοινωνικά και οικονομικά άμεσα η' μακροπρόθεσμα τα οποία είναι :

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Αύξηση παραγωγής στην τσιμεντοβιομηχανία και τη μεταλλουργία(λόγω μεγάλων έργων)
- Αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας για έργα με ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία του περιβάλλοντος
- Μικρή συμμετοχή στη συγχρηματοδότηση των έργων (25%) Περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης .

Αρνητικά Β' ΚΠΣ

Το μόνο μελανό σημείο του Β' ΚΠΣ αποτελούν κάποιες δυσλειτουργίες ,οι οποίες σχετίζονταν με τους μηχανισμούς διαχείρισης και υλοποίησης του προγράμματος , καθώς δεν επαρκούσαν για να αντιμετωπίσουν μια αυξημένη κλίμακα παρεμβάσεων .

ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ Β' ΚΠΣ

Όσον αφορά την εικόνα του Β' ΚΠΣ δεν παρουσιάζει σημαντική διαφορά σε σχέση με το Α' . Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά οι κατανομές των πόρων κατά την αρχή και το τέλος του προγράμματος .

Πίνακας 6 : Οι πέντε αναπτυξιακοί άξονες και μορφές παρέμβασης του Β' ΚΠΣ 1994-1999

Βασικοί Άξονες	**Ποσοστιαία Κατανομή πόρων κατά την έγκριση**	**Ποσοστιαία Κατανομή στο τέλος της εφαρμογής του Β' ΚΠΣ**
Άξονας 1 **Μείωση του βαθμού περιφερειακότητας και προώθησης της εσωτερικής συνοχής μέσω της ανάπτυξης των μεγάλων δικτύων υποδομής**	**27,8%**	**22,3%**
Άξονας 2 **Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης**	**9,05%**	**11,7%**
Άξονας 3 **Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού**	**25,3%**	**21,9%**
Άξονας 4 **Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της εργασίας Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών**	**12,5%**	**15,4%**
Άξονας 5 **Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών**	**25,0%**	**28,5%**
Τεχνική Βοήθεια	**0,33%**	**0,2%**
	100%	**100%**

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή 1994,σσ.126-129, ΥΠΕΘΟ, 1999, σ 118

Οι άξονες προτεραιότητας όπως προαναφέρθηκε παραπάνω είναι πέντε, και ο πέμπτος Άξονας αφορά το περιφερειακό σκέλος, δηλαδή τα περιφερειακά προγράμματα του Β΄ ΚΠΣ.

Η πρώτη και σημαντικότερη διαπίστωση είναι ότι ο άξονας αυτός έχει υποχωρήσει αισθητά σε σχέση με το Α' ΚΠΣ , από το 41% στο 25%. Δημιουργείται , μια αντιστροφή σχέση ανάμεσα στην ενδυνάμωση των αποκεντρωμένων δομών διοίκησης και στην αποκέντρωση των πόρων. Δηλαδή , ενώ τώρα υπάρχουν καλύτερες δομές διαχείρισης και σε περιφερειακό επίπεδο , οι πόροι που διοχετεύονται στα περιφερειακά προγράμματα μειώνονται. Δηλαδή η δημοσιονομική αποκέντρωση δεν συμβαδίζει με τη διοικητική αποκέντρωση. Η κεντρική εξουσία αργεί να εκχωρήσει εξουσία και κυρίως πόρους στις άλλες βαθμίδες διοίκησης .

Όσον αφορά τους υπόλοιπους άξονες προτεραιότητας διαπιστώνεται ότι και σε αυτό το ΚΠΣ, η έμφαση δίνεται κυρίως στον τομέα των βασικών υποδομών , μέσω της ανάπτυξης των μεγάλων έργων. Στον άξονα αυτό κατανέμεται το 28% των πόρων. Όμως αντίθετα με ότι προγραμματίζεται , η συμμετοχή αυτού του άξονα στο τέλος του ΚΠΣ διαμορφώνεται πολύ χαμηλότερα στο 22% . Η αδυναμία απορρόφησης των πόρων για μεγάλα έργα , σε συνδυασμό με την προώθηση επιπλέον μικρών έργων στο περιφερειακό σκέλος , καθιστά τα περιφερειακά προγράμματα κυρίαρχα και σε αυτό το ΚΠΣ, όμως σε λιγότερο βαθμό από το Α' ΚΠΣ.
Ο άξονας της «ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας του οικονομικού ιστού» είναι επίσης σημαντικός και αρκετά ενισχυμένος , αρχικά έχει μερίδιο 25% , ενώ αργότερα διαμορφώνεται στο 22% στο τέλος του ΚΠΣ .
Στους άξονές «ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της εργασίας» και ¨βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης» , διατίθενται σχετικά λιγότεροι πόροι (12,5% και 9% αντίστοιχα) , με μικρή μετατόπιση προς τα πάνω στο τέλος του ΚΠΣ .
Συνοπτικά διαπιστώνουμε για το Β' ΚΠΣ , σε σχέση με το Α΄ΚΠΣ , είναι η μείωση των πόρων του άξονα περιφερειακή ανάπτυξη , ο οποίος παραμένει μεν κυρίαρχος , εξασθενέι όμως συγκριτικά με το Α' ΚΠΣ . Επαναλαμβάνεται ως βασική προτεραιότητα ο άξονας των βασικών υποδομών . Παρατηρούνται μετατοπίσεις των πόρων σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό , γεγονός που δείχνει την εγγενή αδυναμία τού προγραμματισμού και αποτελεσματικής διαχείρισης και αξιοποίησης των διατιθέμενων πόρων , όμως η ένταση του φαινόμενου διαχρονικά μειώνεται . Η τεχνοκρατική στήριξη των έργων και των προγραμμάτων γίνεται πιο επιτακτική , τα **ΤΕΧΝΙΚΆ Δελτία Έργων** σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στη διάρκεια του ΚΠΣ 1994-1999. Πάρα τις ελλείψεις και ανεπάρκειες , είναι σημαντικό ότι , κατά τη διάρκεια του Β' ΚΠΣ, άρχισε μια σοβαρή προσπάθεια ομοιογενοποίησης και θέσπισης αντικειμενικών διαδικασιών ένταξης έργων στα Επιχειρησιακά Προγράμματα . Τα **ΤΔΕ** αποτελούν σοβαρό εργαλείο καθώς συμβάλλουν και στον συντονισμό των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων , μέσω της καλύτερης παρακολούθησης των έργων που χρηματοδοτούνται από τομεακά κι εκείνων που χρηματοδοτούνται από περιφερειακά προγράμματα . Τα αποτελέσματα του Α' ΚΠΣ είναι βελτιωμένα συγκριτικά με αυτά του Α' ΚΠΣ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 200-2006

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 200-2006[21] (3ο ΚΠΣ) είναι το σχέδιο ανάπτυξης που παρουσίασαν οι Ελληνικές αρχές στις 29 Σεπτεμβρίου 1999 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή . Είναι βασισμένο στο Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης και είναι με διαφορά το μεγαλύτερο και σημαντικότερο σχέδιο ανάπτυξης που εφαρμόστηκε ποτέ στην Ελλάδα και εισήγαγε σημαντικές καινοτομίες στον αναπτυξιακό σχεδιασμό , στόχος του ΚΠΣ είναι η μείωση των ανισοτήτων με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης .
Το Σχέδιο Ανάπτυξης αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο , το Γενικό Μέρος αναφέρεται στο μακροοικονομικό πλαίσιο και γενικότερα στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον , μέσα στο οποίο θα ενεργοποιηθούν οι παρεμβάσεις του Σχεδίου και θα διαμορφωθούν τα αποτελέσματα της εφαρμογής του. Το δεύτερο μέρος , το Τομεακό περιλαμβάνει την εξειδίκευση των στόχων του Σχεδίου κατά άξονα προτεραιότητας και κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας , και το τρίτο μέρος , το Περιφερειακό , θέτει τις προτεραιότητες ανάπτυξης των δεκατριών περιφερειών της χώρας .

Για πρώτη φορά εισάγονται τρία ειδικά αναπτυξιακά σχέδια , που αναφέρονται στις ορεινές και νησιωτικές περιοχές και στα μητροπολιτικά κέντρα , οι δράσεις των οποίων ενσωματώνονται στα αντίστοιχα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα.
Οι κύριες κατευθύνσεις της περιφερειακής πολίτικης στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο αναφέρονται:

- Στην ανάδειξη του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων.
- Στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών περιφερειών .
- Στη δημιουργία καινοτομικού κλίματος και στην ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας , καθώς και στη συμμετοχή των περιφερειών στην Κοινωνία της Πληροφορίας .

[21] Αξιοσημείωτο είναι εδώ ότι , τα δύο προηγούμενα «Σχέδια» είχαν τίτλο «Σχέδιο περιφερειακής Ανάπτυξης»(Σ.Π.Α,) το νέο σχέδιο έχει αλλάξει τίτλο (και λέγεται πλέον « Σχέδιο Ανάπτυξης»). Ωστόσο η αλλαγή του τίτλου δεν άλλαξε τη δομή του σχεδίου . Ο νέος τίτλος , σύμφωνα με την Κοινοτική άποψη , ανταποκρίνεται περισσότερο στο περιεχόμενο του σχεδίου , αφού περιλαμβάνει εκτός από το περιφερειακό σκέλος , αντίστοιχο τομεακό καθώς και γενικό μέρος με μακροοικονομικές εκτιμήσεις και κατευθύνσεις στρατηγικής για την οικονομική ανάπτυξη.

- Στην ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομών , τα περισσότερα εκ των οποίων συνεχίζονται από το προηγούμενο ΚΠΣ [22], και στη λειτουργική διασύνδεση της χώρας μας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.
- Στη διαμόρφωση αναπτυξιακής στρατηγικής για ορισμένες ειδικές κατηγορίες περιοχών , που αναφέρονται στα δύο Μητροπολιτικά Κέντρα της χώρας (Αθήνα –Θεσσαλονίκη), στις ορεινές περιοχές και στο νησιωτικό χώρο .

Οι παραπάνω κατευθυντήριες γραμμές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο προγραμματισμού της χώρας θεωρείται σημαντική η ενεργοποίηση της ενδογενούς ανάπτυξης , κυρίως για ορισμένες κατηγορίες περιοχών με ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά , όπως οι ορεινές περιοχές και ο νησιωτικός χώρος .

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006 περιλαμβάνει μια αναπτυξιακή στρατηγική , που καθορίστηκε μετά από συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Ελληνικών Αρχών , για το πώς θα αξιοποιηθούν οι πόροι που προέρχονται από τα Διαθρωτικά Ταμεία 22,7 δις Ευρώ, το Ταμείο Συνοχής 3,3 δις Ευρώ , καθώς και από δάνεια και εγγυήσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Ενδεικτικά ,η κατανομή των διαθέσιμων κοινοτικής συνεισφοράς μεταξύ των διαθρωτικών ταμείων έχει ως εξής:

Πίνακας 7

ΤΑΜΕΙΟ	Διαθέσιμη Συμβολή της ΕΕ σε εκατομμύρια ευρώ
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	14.608.00
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	4.241
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων , τμήμα Προσανατολισμού	2.260
Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας	211.10
Αποθεματικό Απόδοσης	945
Σχεδιασμός Αποθεματικό	441.40
ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	3.320

ΠΗΓΗ: 3kps.gr

[22] Όπως η γέφυρα στο Ρίο-Αντίρριο , το Μετρό της Αθήνας , ο οδικός Άξονας ΠΑΘΕ , ο εκσυγχρονισμός των αυτοκινητόδρομων , οι βασικές οδικές αρτηρίες , κ.τ.λ.

Η αναπτυξιακή στρατηγική του πλαισίου αυτού αποτυπώνεται σε επτά άξονες προτεραιότητας :

1. Ανθρώπινοι πόροι .
2. Μεταφορές .
3. Ανταγωνιστικότητα .
4. Ανάπτυξη της Υπαίθρου και Αλιεία.
5. Ποιότητα ζωής .
6. Κοινωνία της Πληροφορίας.
7. Περιφερειακή Ανάπτυξη.

1. Ανθρώπινοι πόροι

Σε αυτή την ενότητα το κύριο βάρος των προσπαθειών επικεντρώνεται στην ανάπτυξη ενεργών πολιτικών απασχόλησης . Στόχος είναι η πρόσληψη και αντιμετώπιση της ανεργίας , η προώθηση των ίσων ευκαιριών για όλους ως προς την πρόσβαση στην αγορά εργασίας , η βελτίωση της παρερχομένης εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο μιας πολιτικής δια βίου κατάρτισης , η συμβολή στην ανάπτυξη ενός ικανού , καταρτισμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού καθώς και η προώθηση δράσεων υπέρ της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας .

2. Μεταφορές

Στον τομέα των μεταφορών , στόχος είναι η μείωση της περιφερειακότητας σε σχέση με τις λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες , η βελτίωση των συνδέσεων με τις βαλκανικές χώρες , η δημιουργία ενός συστήματος μεταφορών το οποίο θα καλύπτει το σύνολο της επικράτειας και θα ενσωματώνει όλα τα μέσα μεταφοράς , οδικά , σιδηροδρομικά , θαλάσσια , αεροπορικά , και τέλος , η μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης στα αστικά κέντρα .

3. Ανταγωνιστικότητα

Για τον τομέα του τουρισμού, είναι αναγκαία η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας του προσφερομένου τουριστικού προϊόντος, μέσω της βελτίωσης των τουριστικών υποδομών, της μεγαλύτερης διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος καθώς και της βελτίωσης των προσφερομένων υπηρεσιών.

Στον τομέα της ενέργειας, η προσπάθεια στρέφεται κατά προτεραιότητα σε δράσεις διασύνδεσης δικτύων και διανομής, ενόψει της απελευθέρωσης της αγοράς, σε δράσεις ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των μμέτρων εξοικονόμησης ενέργειας Επίσης στη διανομή φυσικού αερίου στις αστικές περιοχές, με την ανάπτυξη των συμβάσεων παραχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης, λαμβανομένων υπόψη και των υποχρεώσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

4. Ανάπτυξη της Υπαίθρου και Αλιεία

Όσον αφορά τη γεωργία, την ανάπτυξη της υπαίθρου και την αλιεία, προτεραιότητα δίδεται στην πολύπλευρη ανταγωνιστικότητα των αγροτικών ζωνών μμέσα σε ένα πνεύμα το οποίο διαπνέεται από τις αρχές της αειφόρου, μακροπρόθεσμης και ισόρροπης ανάπτυξης. Η προστασία των φυσικών

πόρων και του περιβάλλοντος και η υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου παραμένει μία προτεραιότητα. Για την αλιεία, προτεραιότητα δίδεται στον εξορθολογισμό και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού, σύμφωνα με τους κανόνες της ποιότητας και του περιβάλλοντος, προκειμένου να επιτευχθεί μία μόνιμη και ισορροπημένη ανάπτυξη του τομέα.

5. Ποιότητα ζωής

Όσον αφορά τον Πολιτισμό, προτεραιότητα δίδεται στην προστασία και περαιτέρω προώθηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, καθώς και στην ανάπτυξη του Σύγχρονου Πολιτισμού με διασφάλιση της ισόρροπης υποστήριξης του τομέα στην Περιφέρεια. Στον τομέα της Υγείας και της Πρόνοιας, οι προσπάθειες θα επικεντρωθούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του όλου συστήματος, με την υποστήριξη της αναδιοργάνωσης μμονάδων και υπηρεσιών υγείας, στενά συνδεδεμένης με πολιτική βελτίωσης του προσωπικού. Οι προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του συστήματος της ψυχικής υγείας και της βελτίωση του συστήματος πρόνοιας θα συνεχισθούν και θα ενταθούν.

6. Κοινωνία της Πληροφορίας

Οι σχετικές παρεμβάσεις αφορούν πολλούς τομείς (εκπαίδευση, πολιτισμό, δημοσιά διοίκηση, υγεία και πρόνοια, περιβάλλον, απασχόληση, ψηφιακή οικονομία, μμεταφορές) και αποτελούν μέρος μίας ευρύτερης αναπτυξιακής στρατηγικής με στόχους την αποτελεσματικότητα, τον εκσυγχρονισμό, την ανοικτή κοινωνία και την καλύτερη ποιότητα ζωής. Το αντίστοιχο επιχειρησιακό πρόγραμμα έχει ένα καινοτόμο οριζόντιο χαρακτήρα.

7. Περιφερειακή Ανάπτυξη

Η αναπτυξιακή πολιτική σε περιφερειακό επίπεδο στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και στην αύξηση της απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, οι προτεραιότητες των παρεμβάσεων σε περιφερειακό επίπεδο έχουν ως εξής: Παρεμβάσεις που ενισχύουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της οικονομικής βάσης των περιφερειών, προάγουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα και την εξωστρέφειά τους, ενισχύουν το ρόλο των αστικών κέντρων και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Επίσης περιλαμβάνονται παρεμβάσεις με στόχο την άρση της απομόνωσης, την τόνωση της δημογραφικής ανάπτυξης και της παραγωγικής ανάπτυξης των ορεινών, παραμεθορίων και νησιωτικών περιοχών, τη χάραξη περιφερειακής πολιτικής διάχυσης της καινοτομίας, την πρόσβαση στην Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, τη βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, την προώθηση των ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, την υποστήριξη των Τοπικών Συμφώνων για την Απασχόληση και άλλων τοπικών πρωτοβουλιών.

Η στρατηγική του 3ου ΚΠΣ υλοποιείται μέσω 24 Επιχειρησιακών Προγραμμάτων , εκ των οποίων τα 11 αφορούν εθνικές – τομεακές πολιτικές και τα 13 αποτελούν ολοκληρωμένα αναπτυξιακά ΠεριφερειακάΕπιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) , ένα για κάθε περιφέρειας της Ελλάδας[23] .

---

[23] Η κατανομή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ ανά άξονα προτεραιότητας είναι οι εξής :

Άξονας προτεραιότητας 1 : Ανθρώπινοι Πόροι

1. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση
2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόλησης και Επαγγελματική Κατάρτιση

Άξονας Προτεραιότητας 2 : Μεταφορές

3. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Οδικοί άξονες , Λιμένες , Αστική Ανάπτυξη
4. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Σιδηρόδρομοι , Αερολιμένες , Αστικές Μεταφορές

Άξονας Προτεραιότητας 3 : Ανταγωνιστικότητα

5. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα

Άξονας Προτεραιότητας 4 : Ανάπτυξη της Υπαίθρου και Αλιεία

6. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου
7. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία

Άξονας Προτεραιότητας 5: Ποιότητα ζωής

8. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον
9. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πολιτισμός
10. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Υγεία – Πρόνοια

Άξονας Προτεραιότητας 6: Κοινωνία της Πληροφορίας

11. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας

Άξονας Προτεραιότητας 7 : Περιφερειακή Ανάπτυξη

1. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής
2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας
3. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
4. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας
5. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου
6. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης
7. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Ελλάδος
8. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου
9. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας
10. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας
11. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας
12. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου
13. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νησιών

Χρηματοδοτικοί Πόροι 3ου ΚΠΣ και του Ταμείου Συνοχής

Πίνακας 8

	ΚΠΣ	Ταμείο Συνοχής	ΣΥΝΟΛΟ
Κοινοτική Συμμετοχή	22,70	3,24	25,94
Εθνική Συμμετοχή	9,72	2,01	11,73
Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	32,42	5,25	37,67
Ενδεικτική Ιδιωτική Συμμετοχή	9,53	1,10	10,63
ΣΥΝΟΛΟ	41,95	6,35	48,30

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

Ποσοστιαία Κατανομή του συνολικού Κόστους του Γ' ΚΠΣ (εκτός αποθεματικών [24] και του Ταμείου Συνοχής)

Σχεδιάγραμμά 2

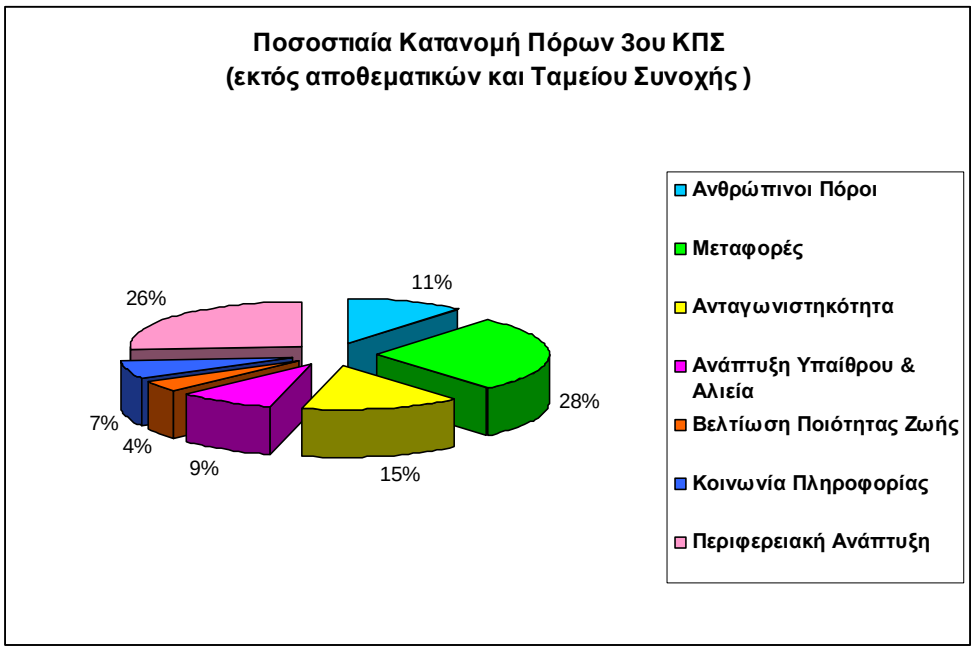

Πηγή: Τοπική Ανάπτυξη και Περιφερειακή Πολιτική (σελ. 222)

Στο παραπάνω διάγραμμα είναι εμφανές ότι η μεγαλύτερη βαρύτητα του 3ου ΚΠΣ δίνεται στις υποδομές μεταφορών (28% των πόρων) και στην περιφερειακή ανάπτυξη , η οποία απορροφά ένα ποσοστό της τάξεως του 26% των πόρων (μέσω ΠΕΠ). Το γεγονός αυτό δείχνει την ιδιαίτερη βαρύτητα που έχει και στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο η περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη στην Ελλάδα , αφού οι πόροι που διατίθενται είναι υψηλότεροι τόσος σε απόλυτα , όσο και σε ποσοστιαία μεγέθη , από τους αντίστοιχους της περιόδου του 2ου ΚΠΣ.
Όπως και στο προηγούμενο , έτσι και σε αυτό το ΚΠΣ οι πόροι που κατευθύνονται άμεσα στην ενίσχυση της Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης

[24] Μια καινοτομία στη νέα προγραμματική περίοδο είναι η δημιουργία δύο ειδικών αποθεματικών χρηματοδότησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων . Το αποθεματικό επίδοσης και το αποθεματικό προγραμματισμού .

Το αποθεματικό επίδοσης , απορροφά το 4% των πιστώσεων σε κάθε ενδεικτική εθνική κατανομή , και κατανεμήθηκε στα επιχειρησιακά προγράμματα που πέτυχαν τις καλύτερες επιδόσεις στο μεσοδιάστημα της περιόδου 2000-2006.

Το αποθεματικό προγραμματισμού χρησιμοποιείται παράλληλα και κατά συνεκτικό τρόπο , κυρίως για να αυξήσει την ικανότητα ανταπόκρισης σε απρόβλεπτες εξελίξεις της νέας προγραμματικής περιόδου.

καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα παρεμβάσεων[25] . Ωστόσο στην περίοδο 2000-2006 εγκαινιάζονται νέες διαδικασίες και προωθούνται νέες δράσεις στον περιφερειακό προγραμματισμό , οι οποίες δίνουν σημαντικές δυνατότητες στους τοπικούς φορείς να ενεργοποιηθούν προς την κατεύθυνση της δρομολόγησης της τοπικής ανάπτυξης και της αξιοποίησης των ενδογενών αναπτυξιακών στοιχειών των περιοχών τους .

ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ Γ' ΚΠΣ

Κατά τη διάρκεια του 3ου ΚΠΣ , η απορροφητικότητα των πόρων , σύμφωνα με τις δηλώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής , χαρακτηρίστηκε ως υψηλή . Κατά την περίοδο 2000-2006 , μέχρι και τον Ιούνιο του 2009 , είχε εισπράξει –απορροφήσει από αυτά (εκτός του Ταμείου Συνοχής) το ποσό των 20,937 δις . ευρώ , το οποίο αντιστοιχεί στο 91% των προγραμματισμένων 23,4 δις .ευρώ Τα ποσοστά απορροφητικότητας μεταξύ των 27 κοινοτικών χωρών κυμαίνονται από 95% μέχρι έως και 83% , επομένως το ποσοστό 91% της Ελλάδος φέρνει την Ελλάδα στο μέσο ορό ακριβώς της Κοινοτικής απορροφητικότητας για το διάστημα 200-2006 .

[25] Επειδή στο 3ο ΚΠΣ , σε αντίθεση με τα δύο προηγούμενα , δεν υλοποιείται στο περιφερειακό σκέλος ΕΑΤΠΑ και για να τηρηθούν οι αναλογίες που ίσχυαν σχετικά με την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης , 37% των νέων πόρων κατευθύνεται σε δράσεις και έργα νομαρχιακού κα ι Τοπικού Επιπέδου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

ΕΣΠΑ 2007-2013

Η νέα περίοδος προγραμματισμού 2007-2013 , σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής , αναμένεται να καλυφθεί σε μεγαλύτερο βαθμό απ'ότι σήμερα με "περιφερειακά " επιχειρησιακά προγράμματα , δηλαδή οι Κοινοτικοί Πόροι θα κατανέμονται κατά κύριο λόγο σε περιφέρειες , που η κατάσταση της οικονομίας τους βεβαία ανταποκρίνεται στα κριτήρια των Κοινοτικών ενισχύσεων , το ΕΣΠΑ αποτελεί έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο , και ουσιαστικά αποτελεί μια συνέχεια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. **ΕΣΠΑ** σημαίνει «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς», και είναι η νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013. Το Γ' ΚΠΣ ήταν η προγραμματική περίοδος 2000-2006, το οποίο έχει φτάσει πλέον στο τέλος της . Ξεκινάει λοιπόν μια νέα προγραμματική περίοδος έως το 2013, η οποία ονομάστηκε ΕΣΠΑ, και είναι με άλλα λόγια το Δ' ΚΠΣ, δηλαδή το Τέταρτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Χαρακτηριστικό αυτής της νέα περιόδου αποτελεί το γεγονός ότι πέντε από τις οχτώ περιφέρειες εισέρχονται σε νέα μεταβατική στήριξη ,καθώς ξεπέρασαν τα καθορισμένα επίπεδα ανάπτυξης και έτσι μειώνεται η χρηματοδότηση τους από τα Κοινοτικά Κονδύλια, για να μπορέσουν έτσι σταθούν ισάξιά ανάμεσα στις άλλες αναπτυγμένες περιφέρειές της Ευρώπης .

Το ΕΣΠΑ αποτελείται από 7 άξονες προτεραιότητας:

- Ανθρώπινοι Πόροι
- Μεταφορές
- Ανταγωνιστικότητα
- Ανάπτυξη της υπαίθρου και Αλιεία
- Ποιότητα Ζωής
- Κοινωνία της Πληροφορίας
- Περιφερειακή Ανάπτυξη
-

Ο στρατηγικός σχεδιασμός της Ελλάδος για την περίοδο αυτή υλοποιείτε , με ένα πιο ευέλικτο σχέδιο διαχείρισης . Δηλαδή μέσα από 8 τομεακά Επιχειρησιακά προγράμματα , 5 Περιφερειακά προγράμματα και 14 Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας .

Τα Τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα

1. *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη»*

Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο την προστασία , αναβάθμιση και αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος , για να μπορέσει κατ' αυτόν τον τρόπο να βοηθήσει στην προστασία της δημόσιας υγείας ,, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας . Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος συμπεριλαμβάνεται η διαχείριση στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, η προστασία των εδαφών , η διαχείριση αστικών λυμάτων, η διαμόρφωση συστημάτων μέτρησης και ελέγχου στο σύνολο των πηγών της ατμοσφαιρικής ρύπανσης , και η εφαρμογή σχεδίων δράσης για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης .

2. *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»*

Τα πρόγραμμα αυτό έχει ως βασικό μέλημα την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας , σε όλους τους τομείς.

- Για παράδειγμα στον τομέα των οδικών μεταφορών η βασική επιδίωξη είναι η ολοκλήρωση της κατασκευής και αναβάθμισης των οδικών αξόνων και τμημάτων που υπολείπονται από την προηγούμενη περίοδο (2000-2006). Στην κατασκευή και αναβάθμιση οδικών τμημάτων του Ευρωπαϊκού αλλά και περιφερειακού οδικού δικτύου.
- Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών κυρίως βαρύτητα δίνεται στην ολοκλήρωση των λιμενικών υποδομών και τη σύνδεση τους με τα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά δίκτυα , καθώς και στη δημιουργία νέων λιμενικών υποδομών και τη βελτίωση των ήδη υπαρχόντων. Τέλος και στον εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών .
- Στον τομέα των σιδηροδρομικών υποδομών έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση και αναβάθμιση της επιδομής και υποδομής του υφισταμένου σιδηροδρομικού δικτύου .
- Στις αερομεταφορές έμφαση δίνεται έμφαση στην επέκταση , βελτίωση και εκσυγχρονισμό των ήδη υπαρχόντων εγκαταστάσεων αερολιμένων και τη δημιουργία νέων .
- Στον τομέα των αστικών μεταφορών έμφαση θα δοθεί στην ολοκλήρωση των έργων του μετρό της Αθήνας καθώς και σε έργα στην Περιφέρεια της Αττικής και την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας .
- Στον τομέα των αστικών μεταφορών έμφαση θα δοθεί στην ολοκλήρωση και επέκταση του υφιστάμενου δικτυού , στον εκσυγχρονισμό των παλαιών αμαξοστασίων και γενικότερα στην οργάνωση του συστήματος των ΜΜΜ.
- Τέλος στον τομέα της ασφάλειας των μεταφορών έμφαση δίνεται στην εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής και στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας σε κάθε δίκτυο (θαλάσσιο , σιδηροδρομικό , εναέριο , μαζικών μεταφορών).

3. ***Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα»***

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δίνει έμφαση στην καινοτομία , προσπαθεί να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ενίσχυση των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας .

4. ***Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ψηφιακή Σύγκλιση»***

Μέσω του συγκεκριμένου επιχειρησιακού προγράμματος αναμένεται η προώθηση των ΤΠΕ[26] σε επιχειρήσεις ,ο σχεδιασμός διαδικασιών του Δημόσιου Τομέα , η προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ , η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης για τον πολίτη και η βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω των ΤΠΕ.

5. ***Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης»***

Στόχος του προγράμματος αυτού , είναι η δημιουργία μιας πολιτο-κεντρικής , αποτελεσματικής , ανοιχτής και ευέλικτης διακυβέρνησης για τη μετάβαση από τη διαχείριση αρμοδιοτήτων και διαδικασιών στη διοίκηση πολιτικών αποτελεσμάτων και υπηρεσιών . Μερικές από τις ενέργειες που θα γίνουν στο πρόγραμμα αυτό είναι η αξιολόγηση και παρακολούθηση της εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών , η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών . ο οργανωτικός και λειτουργικός ανασχεδιασμός και η διοικητική ανασυγκρότηση .

6. ***Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»***

Με αυτό το πρόγραμμα γίνεται μια προσπάθεια δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης , καθώς και βελτίωση της ποιότητας της εργασίας και της παραγωγικότητας . Εξαιτίας των συνεχών μεταβαλλόμενων συνθηκών του διεθνούς ανταγωνισμού , το πρόγραμμα αυτό προσπαθεί να ενισχύσει την προσαρμοστικότητα των εταιριών σε αυτές τις συνθήκες αγοράς .

7. ***Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»***

Αυτό το πρόγραμμα έχει τρεις επιμέρους στόχους : την επένδυση στο μέλλον , τη βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων όλων και τέλος μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα ώστε η δια βίου μάθηση να είναι εφικτή για όλους .Η υλοποίηση του προγράμματος αυτού έρχεται σε εφαρμογή με την αναμόρφωση του επιπέδου των σπουδών , την επιτάχυνση των ρυθμών ένταξης των νέων τεχνολογιών , την αναδόμηση της επαγγελματικής κατάρτισης σε διάφορους τομείς ,τη δημιουργία κέντρων εκπαίδευσης ενηλίκων και του ανοιχτού πανεπιστημίου , καθώς και την ενίσχυση των ινστιτούτων δια βίου εκπαίδευσης .

8. ***Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής»***

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει ως βασικό στόχο την κάλυψη της χρηματοδότησης δραστηριοτήτων προπαρασκευής , διαχείρισης,

[26] Τεχνολογίες Πληροφορικής και επικοινωνιών

παρακολούθησης , αξιολόγησης πληροφόρησης – δημοσιότητας και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων , περιλαμβάνει επίσης δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση των δράσεων των ταμείων.

Για την υλοποίηση του Εθνικού Στρατηγικού σχεδιασμού δημιουργήθηκαν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) , τα οποία είναι σχεδιασμένα να καλύψουν καθένα από μόνο του τις ανάγκες της κάθε περιφέρειας της Ελλάδος.

1. ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης
2. ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων
3. ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
4. ΠΕΠ Θεσσαλίας -Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου
5. ΠΕΠ Αττικής

Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας

Στο πλαίσιο του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», η Ελλάδα συμμετέχει στην υλοποίηση των παρακάτω προγραμμάτων.

1. <u>Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας</u>

1.1 Εξωτερικά σύνορα
Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - IPA)
1. Ελλάδα-Αλβανία
2. Ελλάδα-ΠΓΔΜ
3. Ελλάδα–Τουρκία

Πολυμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - IPA)
4. Αδριατική

Πολυμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ - ENPI)
5. MEDITERRANEAN SEA BASIN
6. BLACK SEA BASIN

1.2 Εσωτερικά σύνορα
Διμερής Διασυνοριακή Συνεργασία (ΕΤΠΑ)
7. Ελλάδα-Ιταλία
8. Ελλάδα–Κύπρος
9. Ελλάδα–Βουλγαρία

2. <u>Προγράμματα Διακρατικής Συνεργασίας</u>
10. MEDITERRANEAN SEA BASIN
11. SOUTH EAST EUROPEAN SPACE

3. <u>Πρόγραμμα Διαπεριφερειακής Συνεργασίας</u> (INTER-REGIONAL COOPERATION PROGRAMME- INTERREG IV C)

Δικαιούχοι του ΕΣΠΑ είναι οι δημόσιοι οργανισμοί , φορείς ή επιχειρήσεις αρμόδιες για την έναρξη και υλοποίηση πράξεων. Επίσης δικαιούχοι είναι δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις που εκτελούν μεμωνομένο έργο και λαμβάνουν δημόσια ενίσχυση .

Για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη υλοποίηση των έργων που εντάσσονται στο ΕΣΠΑ , δημιουργήθηκε και λειτουργεί ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα (Ο.Π.Σ). Η πρόοδος του ΕΣΠΑ αποτυπώνεται από την πορεία των επιμέρους προγραμμάτων.

Παρακάτω αποτυπώνεται ο πίνακας με την πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2013.

Πίνακας 9: Πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2013

1	Στόχος «Σύγκλιση»	Εθνική Σύγκλιση	
		Περιφερειακή Σύγκλιση	Αμιγής Στόχος 1
			Στατιστική Σύγκλιση (phasing out)
2	Στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»	Αμιγής Στόχος 2	
		Σταδιακή Είσοδος (phasing in)	
3	Στόχος»Εδαφική Συνεργασία»	Διασυνοριακή Συνεργασία (cross-border)	
		Διακρατική συνεργασία (trans – national)	
		Διαπεριφερειακή συνεργασία /Δίκτυα	

Πηγή:www.espa.gr

Παρακάτω παρατίθενται πίνακες σχετικά με την κατανομή των πόρων του ΕΣΠΑ . Στον πρώτο πίνακα γίνεται ένας διαχωρισμός της χρηματοδότησης ανά στόχο και ανά Ταμείο.

Πίνακας 1 : Επιχειρησιακά Προγράμματα ανά Στόχο και ανά Ταμείο

Α/Α	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Ταμείο	Στόχος
1	Περιβάλλον- Αειφόρος Ανάπτυξη	ΕΤΠΑ/Ταμείο Συνοχής	Σύγκλιση
2	Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	ΕΤΠΑ/Ταμείο Συνοχής	Σύγκλιση
3	Ανταγωνιστικότητα& Επιχειρηματικότητα	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
4	Ψηφιακή Σύγκλιση	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
5	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	ΕΚΤ	Σύγκλιση/Ανταγωνιστικότητα
6	Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	ΕΚΤ	Σύγκλιση/Ανταγωνιστικότητα
7	Βελτίωση της Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης	ΕΚΤ	Σύγκλιση/Ανταγωνιστικότητα
8	Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
9	Μακεδονίας- Θράκης	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
10	Δυτικής Ελλάδας – Πελλοπονήσου – Ιόνιων Νησιών	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
11	Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση/Ανταγωνιστικότητα
12	Θεσσαλίας- Στερεάς Ελλάδας -Ηπείρου	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση/Ανταγωνιστικότητα
13	Αττικής	ΕΤΠΑ	Σύγκλιση
14-25	12 Επιχειρησιακά Προγράμματα	ΕΤΠΑ	Εδαφική Συνεργασία

Το Ελληνικό ΕΣΠΑ προγραμματίζει να αξιοποιήσει την κοινοτική συνδρομή ύψους 20,4 δις. ευρώ (από συνολική κατανομή 348 δις ευρώ σε τρέχουσες τιμές). Τα χρήματα αυτά θα απορροφηθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ΕΤΠΑ , το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής. Ακολουθεί πίνακας με την πολιτική συνοχής της Ε.Ε. για το 2007-2013.

Στη νέα προγραμματική περίοδο οι περιφέρειες που ξεπέρασαν τα προκαθορισμένα επίπεδα ανάπτυξης , θα εισέρθουν σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης .

Πίνακας 10: Κατανομή πόρων για την Ελλάδα

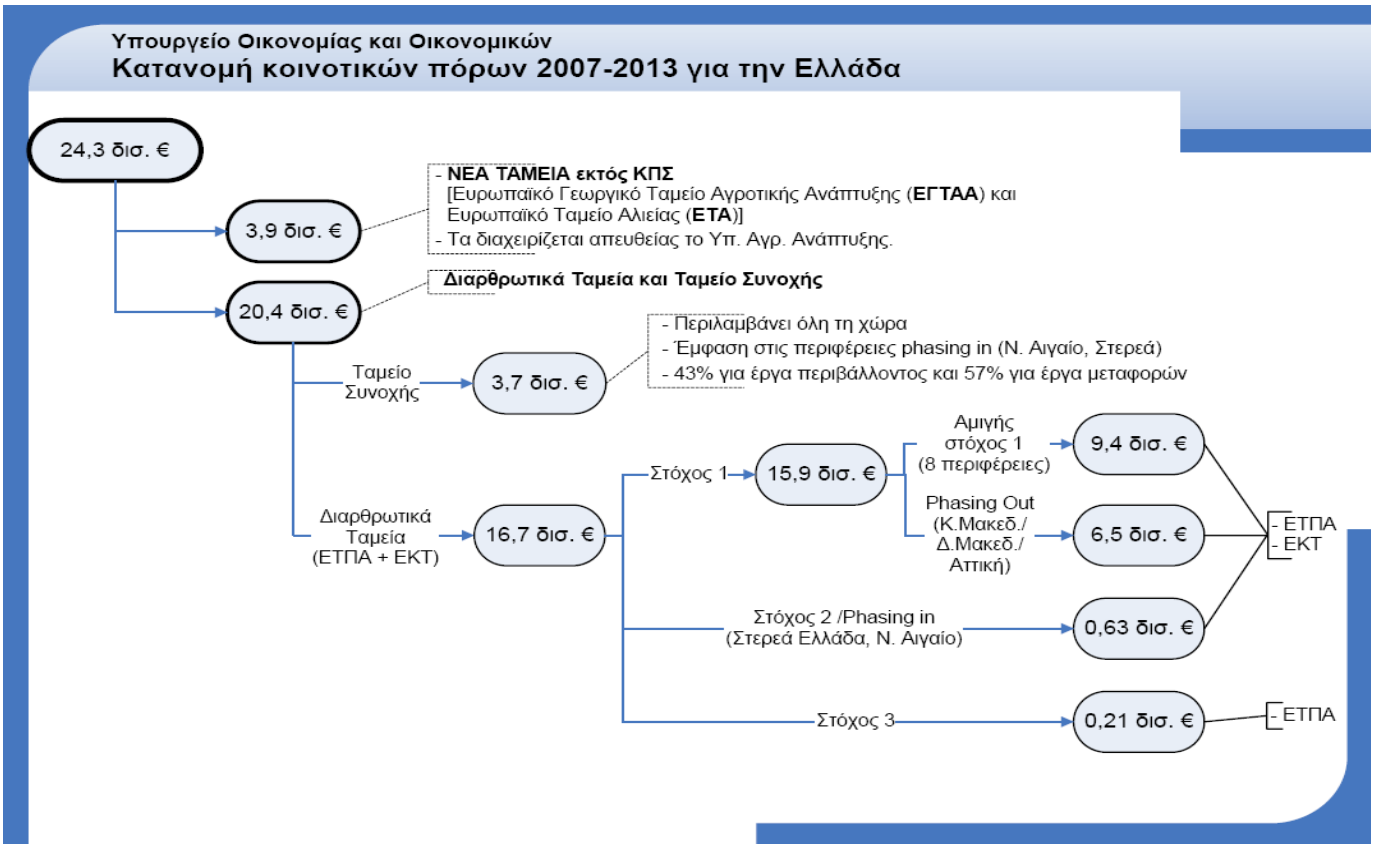

Πηγή:http://www.espa.gr/xrimatodotiki_katanomi_2007-2013.pdf

Σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα παρατηρείται ότι στις 8 Περιφέρειες του Στόχου 1 κατανέμονται συνολικά 9,4 δις. Ευρώ . Στις 3 περιφέρειες (Αττική , Κεντρική και Δυτική Μακεδονία) κατανέμονται 6,5 δις. Ευρώ , ενώ στις 2 Περιφέρειες (Στερεά Ελλάδα , Νότιο Αιγαίο) αντιστοιχούν 0,63 δις. Ευρώ . Επίσης για τα προγράμματα του Στόχου 3 διατίθενται κοινοτικά κονδύλια ύψους 0,21 δις .Ευρώ. Σύμφωνα με το πλαίσιο του ΕΣΠΑ , από το σύνολο των επιμέρους ποσών 12,36 δις Ευρώ προορίζονται για τα νέα Επιχειρησιακά Προγράμματα μέσω του ΕΤΠΑ ενώ 4,36 δις. Ευρώ μέσω του ΕΚΤ. Από το ταμείο Συνοχής προβλέπεται ότι θα διατεθούν περίπου 3,7 δις. Ευρώ , τέλος 3,9 δις. Ευρώ θα διατεθούν, από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) , προς τις Ελληνικές περιφέρειες , μέσω των προγραμμάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης , τα παραπάνω κονδύλια δεν συμπεριλαμβάνονται στα Διαθρωτικά Ταμεία .

Παρακάτω παρουσιάζεται ο χάρτης της Ελλάδας με τις περιφέρειες Σύγκλισης και τις περιφέρειες Ανταγωνιστικότητα και απασχόληση , καθώς και πίνακες με τις χρηματοδοτικές κατανομές στα ΕΠ ανά στόχο .

Πίνακας11:Περιφέρειες Σύγκλισης και περιφέρειες Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης

Πηγή:www.espa.gr

Πίνακας 12:Ετήσια χρηματοδοτική κατανομή στα ΕΠ στο σύνολο του ΕΣΠΑ

	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	ΕΤΠΑ	29.592.630	30.184.482	30.788.172	31.403.936	32.032.014	32.672.655	33.326.111	220.000.000
1	ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	ΤΣ	212.528.891	216.779.468	221.115.057	225.537.358	230.048.107	234.649.069	239.342.050	1.580.000.000
1	*ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη*	*ΣΥΝΟΛΟ*	*242.121.521*	*246.963.950*	*251.903.229*	*256.941.294*	*262.080.121*	*267.321.724*	*272.668.161*	*1.800.000.000*
2	ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	ΕΤΠΑ	225.609.683	230.121.881	221.534.894	222.124.385	225.363.294	228.692.588	229.553.275	1.583.000.000
2	ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	ΤΣ	284.783.449	290.479.119	296.288.701	302.214.475	308.258.763	314.423.939	320.712.418	2.117.160.864
2	*ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας*	*ΣΥΝΟΛΟ*	*510.393.132*	*520.601.000*	*517.823.595*	*524.338.860*	*533.622.057*	*543.116.527*	*550.265.693*	*3.700.160.864*
3	ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα	ΕΤΠΑ	173.654.935	177.128.034	180.670.594	184.284.008	187.969.686	191.729.080	195.563.663	1.291.000.000
4	ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση	ΕΤΠΑ	115.680.282	117.993.887	120.353.765	122.760.840	125.216.060	127.720.380	130.274.786	860.000.000
5	ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	ΕΚΤ	348.650.828	340.015.809	330.895.935	321.275.253	311.137.390	306.490.830	301.533.955	2.260.000.000
6	ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	ΕΚΤ	222.149.202	216.647.243	210.836.346	204.706.354	198.246.830	195.286.194	192.127.831	1.440.000.000
7	ΕΠ Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης	ΕΚΤ	77.906.490	75.976.984	73.939.135	71.789.380	69.524.064	68.485.786	67.378.161	505.000.000
8	ΕΠ Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	ΕΤΠΑ	25.826.295	26.342.821	26.869.677	27.407.075	27.955.212	28.514.317	29.084.603	192.000.000
9	ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης	ΕΤΠΑ	430.161.700	415.463.615	400.005.543	383.762.961	366.710.676	348.822.792	330.072.713	2.675.000.000
10	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	ΕΤΠΑ	122.943.932	125.402.806	127.910.860	130.469.081	133.078.461	135.740.029	138.454.831	914.000.000
11	ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	ΕΤΠΑ	146.446.064	138.022.627	129.203.671	119.976.747	110.329.064	112.535.646	114.786.359	871.300.178
12	ΠΕΠ Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας -	ΕΤΠΑ	225.137.389	199.944.406	173.653.649	146.231.279	117.642.556	119.995.406	122.395.315	1.105.000.000

	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
	Ηπείρου									
13	ΠΕΠ Αττικής	ΕΤΠΑ	416.821.712	398.591.947	365.471.061	345.938.110	325.475.971	304.055.293	281.645.906	2.438.000.000
14	ΕΠ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΤΠΑ	27.574.653	28.224.118	28.988.463	29.874.024	30.783.410	31.611.174	32.459.737	209.515.579
15	ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ	ΕΚΤ	0	0	27.184.623	30.772.421	31.780.082	32.767.748	36.295.529	158.800.403
	ΣΥΝΟΛΑ ΤΑΜΕΙΩΝ	ΕΤΠΑ	1.939.449.275	1.887.420.624	1.805.450.349	1.744.232.446	1.682.556.404	1.662.089.360	1.637.617.299	12.358.815.757
		ΕΚΤ	648.706.520	632.640.036	642.856.039	628.543.408	610.688.366	603.030.558	597.335.476	4.363.800.403
		ΤΣ	497.312.340	507.258.587	517.403.758	527.751.833	538.306.870	549.073.008	560.054.468	3.697.160.864
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΠΑ 2007 - 2013		3.085.468.135	3.027.319.247	2.965.710.146	2.900.527.687	2.831.551.640	2.814.192.926	2.795.007.243	20.419.777.024
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΣΑ 2007 - 2013	ΕΤΑΑ	461.376.206	463.470.078	453.393.090	452.018.509	631.768.186	626.030.398	619.247.957	3.707.304.424
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΑ 2007 - 2013	ΕΤΑ	30.260.710	30.102.447	29.925.751	29.729.945	29.514.336	29.278.211	29.020.837	207.832.237

Πηγή:www.espa.gr

Πίνακας 13:Ετήσια χρηματοδοτική κατανομή στο στόχο «Σύγκλιση»

	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΣΤΟΧΟΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	ΤΑΜΕΙΟ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	ΕΤΠΑ	29.592.630	30.184.482	30.788.172	31.403.936	32.032.014	32.672.655	33.326.111	220.000.000
1	ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	ΤΣ	212.528.891	216.779.468	221.115.057	225.537.358	230.048.107	234.649.069	239.342.050	1.580.000.000
1	*ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη*	*ΣΥΝΟΛΟ*	*242.121.521*	*246.963.950*	*251.903.229*	*256.941.294*	*262.080.121*	*267.321.724*	*272.668.161*	*1.800.000.000*
2	ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	ΕΤΠΑ	225.609.683	230.121.881	221.534.894	222.124.385	225.363.294	228.692.588	229.553.275	1.583.000.000
2	ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	ΤΣ	284.783.449	290.479.119	296.288.701	302.214.475	308.258.763	314.423.939	320.712.418	2.117.160.864
2	*ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας*	*ΣΥΝΟΛΟ*	*510.393.132*	*520.601.000*	*517.823.595*	*524.338.860*	*533.622.057*	*543.116.527*	*550.265.693*	*3.700.160.864*
3	ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα	ΕΤΠΑ	173.654.935	177.128.034	180.670.594	184.284.008	187.969.686	191.729.080	195.563.663	1.291.000.000
4	ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση	ΕΤΠΑ	115.680.282	117.993.887	120.353.765	122.760.840	125.216.060	127.720.380	130.274.786	860.000.000
5	ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	ΕΚΤ	325.056.903	321.516.483	317.704.428	313.611.279	309.227.326	304.542.564	299.546.724	2.191.205.707
6	ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	ΕΚΤ	207.115.905	204.860.061	202.431.138	199.823.114	197.029.798	194.044.821	190.861.631	1.396.166.468
7	ΕΠ Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης	ΕΚΤ	72.634.396	71.843.285	70.991.475	70.076.855	69.097.258	68.050.443	66.934.112	489.627.824
8	ΕΠ Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	ΕΤΠΑ	25.826.295	26.342.821	26.869.677	27.407.075	27.955.212	28.514.317	29.084.603	192.000.000
9	ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης	ΕΤΠΑ	430.161.700	415.463.615	400.005.543	383.762.961	366.710.676	348.822.792	330.072.713	2.675.000.000
10	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	ΕΤΠΑ	122.943.932	125.402.806	127.910.860	130.469.081	133.078.461	135.740.029	138.454.831	914.000.000
11	ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	ΕΤΠΑ	98.328.239	100.294.806	102.300.703	104.346.714	106.433.648	108.562.322	110.733.568	731.000.000
12	ΠΕΠ Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	ΕΤΠΑ	99.269.823	101.255.221	103.280.327	105.345.930	107.452.849	109.601.906	111.793.944	738.000.000
13	ΠΕΠ Αττικής	ΕΤΠΑ	416.821.712	398.591.947	365.471.061	345.938.110	325.475.971	304.055.293	281.645.906	2.438.000.000

	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΣΤΟΧΟΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	ΤΑΜΕΙΟ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
15	ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ	ΕΚΤ	0	0	27.184.623	30.772.421	31.780.082	32.767.748	36.295.529	158.800.403
	ΣΥΝΟΛΑ ΤΑΜΕΙΩΝ	ΕΤΠΑ	1.737.889.231	1.722.779.500	1.679.185.596	1.657.843.040	1.637.687.871	1.616.111.362	1.590.503.400	11.642.000.000
		ΕΚΤ	604.807.204	598.219.829	618.311.664	614.283.669	607.134.464	599.405.576	593.637.996	4.235.800.402
		ΤΣ	497.312.340	507.258.587	517.403.758	527.751.833	538.306.870	549.073.008	560.054.468	3.697.160.864
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		2.840.008.775	2.828.257.916	2.814.901.018	2.799.878.542	2.783.129.205	2.764.589.946	2.744.195.864	19.574.961.266

Πηγή:www.espa.gr

Πίνακας 14:Ετήσια χρηματοδοτική κατανομή στα ΕΠ στο στόχο «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση»

	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΣΤΟΧΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΤΑΜΕΙΟ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
5	ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	ΕΚΤ	23.593.925	18.499.326	13.191.507	7.663.974	1.910.064	1.948.266	1.987.231	68.794.293
6	ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	ΕΚΤ	15.033.297	11.787.182	8.405.208	4.883.240	1.217.032	1.241.373	1.266.200	43.833.532
7	ΕΠ Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης	ΕΚΤ	5.272.094	4.133.699	2.947.660	1.712.525	426.806	435.343	444.049	15.372.176
11	ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου	ΕΤΠΑ	48.117.825	37.727.821	26.902.968	15.630.033	3.895.416	3.973.324	4.052.791	140.300.178
12	ΠΕΠ Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας -Ηπείρου	ΕΤΠΑ	125.867.566	98.689.185	70.373.322	40.885.349	10.189.707	10.393.500	10.601.371	367.000.000
	ΣΥΝΟΛΑ ΤΑΜΕΙΩΝ	ΕΤΠΑ	173.985.391	136.417.006	97.276.290	56.515.382	14.085.123	14.366.824	14.654.162	507.300.178
		ΕΚΤ	43.899.316	34.420.207	24.544.375	14.259.739	3.553.902	3.624.982	3.697.480	128.000.001
		ΤΣ	0	0	0	0	0	0	0	0
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		217.884.707	170.837.213	121.820.665	70.775.121	17.639.025	17.991.806	18.351.642	635.300.179

Πηγή:www.espa.gr

ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΕΣΠΑ

Για το έτος 2010 ο Μηχανισμός Στήριξης της Ελληνικής Οικονομίας έθεσε τρεις στόχους.

1. Προβλεπόμενη απορρόφηση πόρων σε ποσοστό 17,5%
2. Η σύσταση και τήρηση του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ στην Τράπεζα της Ελλάδος
3. Ο τρίτος στόχος αφορά την υποβολή σε ετήσια βάση δέκα μεγάλων έργων στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι παραπάνω στόχοι επιτευχθήκαν και σε μεγαλύτερο βαθμό από τα προβλεπόμενα.

Τον Οκτώβριο του 2009 η απορρόφηση του ΕΣΠΑ έφτανε στο 2,93 %. Ωστόσο σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η απορρόφηση του ΕΣΠΑ έχει ξεπεράσει το 18% .

Πίνακας 11: *Απορρόφηση ΕΣΠΑ στα κράτη μέλη της Ε.Ε. μέχρι 31/12/2010*

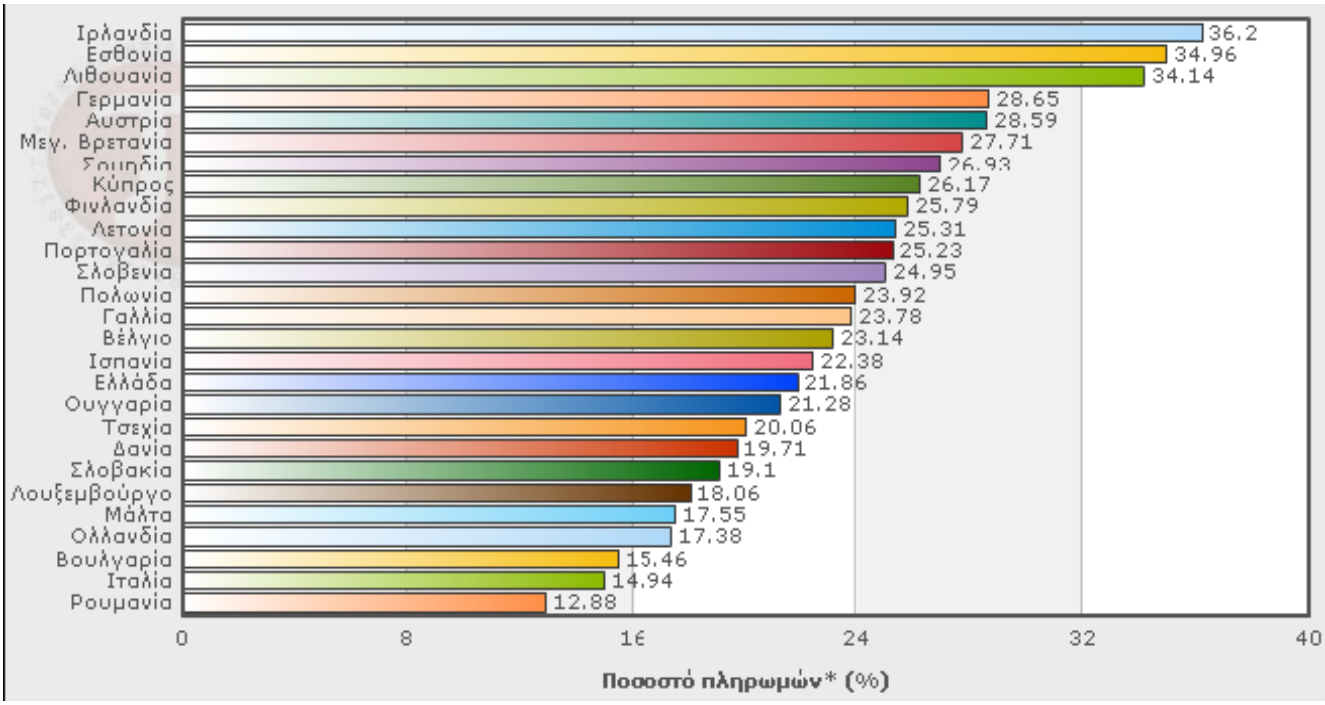

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Με βάση το παραπάνω σχήμα απορρόφηση του ΕΣΠΑ ανήλθε στο 21,86% , ποσοστό που ξεπερνάει το 17,5% που είχε τεθεί ως στόχο για το 2010 , στόχος που αντιστοιχεί σε εισροή κοινοτικών πόρων ύψους 2.75 δις Ευρώ και συνολική συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη 3.71 δις Ευρώ . Για το νέο έτος (2011) έχει τεθεί ως στόχος ο διπλασιασμός της απορρόφησης του ΕΣΠΑ , σε ποσοστό πάνω από 35% .

Όσον αφορά το δεύτερο Στόχο , ο Κεντρικός Λογαριασμός ΕΣΠΑ τέθηκε σε εφαρμογή στις 3 Ιανουαρίου 2011 , μέσω του οποίου εκσυγχρονίζεται το σύστημα χρηματοδότησης των έργων του ΕΣΠΑ , εξασφαλίζεται η στοχευμένη και ταχεία χρηματοδότηση των συγχρηματοδοτούμενων έργων με βάση την

πρόοδο της υλοποίησης τους , καθώς και η απρόσκοπτη και χωρίς καθυστερήσεις είσπραξη της αντίστοιχης κοινοτικής συνδρομής .

Στο πλαίσιο του τρίτου στόχου , δέκα μεγάλα έργα του ΕΣΠΑ ,συνολικού προϋπολογισμού 4,65 δις Ευρώ καταχωρήθηκαν στο Κοινό Πληροφοριακό Σύστημα Διαθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και βρίσκονται σε κατάσταση αποδοχής . Πρόκειται για μεγάλα έργα υποδομής που καλύπτουν σχεδόν το σύνολο της ηπειρωτικής Ελλάδας και θα συμβάλλουν σημαντικά στην τόνωση της αγοράς , στην ασφάλεια των μεταφορών και στην προστασία του περιβάλλοντος .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει προσπάθειες οικονομικής ολοκλήρωσης και παράλληλα έχει θεσμική υποχρέωση να αντιμετωπίσει τις ανισότητές μεταξύ των κρατών μελών της , για το λόγο αυτό τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες έχει διαθέσει σημαντικούς πόρους .

Πιο αναλυτικά είναι μία κεντρικά κατευθυνόμενη πολιτική , από πλευράς ΕΕ , η οποία σχεδόν τέσσερις δεκαετίες συμπληρώνει τις αντίστοιχες εθνικές πολιτικές και επιδρά άμεσα σε αυτές για την εξάλειψη οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ διαφορετικών χωρικών μονάδων . Η σημαντική εξέλιξη της και η σημασία που δόθηκε από την ΕΕ στη συνέχιση της ύπαρξης της είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα ισχυρό θεσμικό-κανονιστικό πλαίσιο γύρω από την υλοποίηση της συγκεκριμένης πολιτικής .

Όπως προκύπτει από την παρούσα εργασία , η σπουδαιότητα της περιφερειακής πολιτικής είναι μεγάλη και οι λόγοι που επιβάλλουν την εφαρμογής της σημαντικοί.

Η ελληνική περιφερειακή πολιτική , ειδικά τις δύο τελευταίες δεκαετίες ,προσαρμόζεται κ εξαρτάται αποκλειστικά από την Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική . Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι μέχρι σήμερα η Ελλάδα εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από τις χρηματοδοτικές ενισχύσεις (ΜΟΠ και ΚΠΣ) που παρέχονται στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- «**Περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα»**
  Γιώργος Πετράκος –Γιάννης Ψύχαρης
  Εκδόσεις Κριτική Δεκέμβριος 2004

- **Περιφερειακή Ανάπτυξη της Ελλάδος & Τουρισμός ,**
  Παναγιώτης Γ. Παυλόπουλος , Ανδρέας Κ .Κουζέλης , Ινστιτούτο Τουριστικών ερευνών & προβλέψεων , ΙΤΕΠ , Αθήνα 1990,

- **Η Ενοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 1986-2006 ,Ένα σχεδιαστικό εγχείρημα μεγάλης Κλίμακας ,**
  Μάριος Καμχής , Εκδόσεις Κριτική 2007,

- **Περιφερειακή Ανάπτυξη , Χωροταξία &Περιβάλλον στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης , Τόμος Ι , Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση & Περιφερειακή Ανάπτυξη**
  ΣΕΠ (Σύνδεσμος Ελλήνων Περιφερειολόγων) Επιστημονικό Συνέδριο Τόπος Επιθεώρηση Αστικών & Περιφερειακών μελετών Πάντειο Πανεπιστήμιο,
  Αθήνα 15-16 Δεκεμβρίου 1995

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΉ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- http://www.hellaskps.gr/1986-1999.htm
- http://www.eudnorthaegean.gr/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=67:2009-04-13-10-53-23&catid=2:newspress&Itemid=18
- http://www.technews.gr/modules/news/article.php?storyid=2632
- http://www.kekthekee.com/akps.aspx
- http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economy_2_31/07/2001_5004815
- http://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/1985/1/georgioy_115_138_1995.pdf
- http://www.oadyk.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=19&Itemid=62
- http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/782/abasileiadou_contents.pdf?sequence=1
- http://hefaistos.anko.gr_

- http://www.observatory.gr/files/meletes/%CE%95%CE%A5%CE%A1%CE%A9%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%91_%CE%A7%CE%A1%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%94%CE%9F%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%91.pdf7779/images/tabs/anko/HMERIDES/A-FASH.PDF
- http://europa.eu/pol/reg/index_el.htm
- http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/greek/C46
- http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/5/12/index.tkl?lang=gr&all=1&pos=133&s=1&e=10.
- http://www.ithacanews.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=3308&Itemid=28
- http://www.ethnos.gr/
- http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/119459/Article.aspx
- http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-5965.1993.tb00455.x/abstract
- http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/services/leksiko/622.htm
- www.cor.eu
- www.eib.europa.eu